

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 324

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XII METAI

K. B. KRAUČIŪNAS

1. PASKUTINYSIS IŠ SEPTYNERIŲ

(Tęsinys)

Tuo tarpu iš Varšuvos grįžo inž. Kazimieras Zaviša ir perėmė dvaro valdymą į savo rankas. Ta proga jis surengė didelį pokylį ir susikvietė daug savo kaimynų dvarininkų. Vienas kaimynas sakydamas kalbą ir linkėdamas Zavišai pasisiekimo, tarp kitko užkliudė ir švainicką. Jis pastebėjo, kad čia yra žmogus, kuris nesieltgia kaip ponas, nes draugauja su tokiais, kurie eina prieš ponus ir žada panaikinti dvarus. Toliau jis tęsė tokiais žodžiais: — Ar tu nežinai, apie ką jie galvoja? Ar tu negirdėjai kaip, jie dainuoja, „Nebus ponų, nei bajorų, visi lygūs būsim. Visi arsim ir akėsime, visi šieną plausim“. O tu susidedi su jais ir eini pats prieš save. Ką darysi, kai neteksi dvaro?

— Kai neteksiu dvaro, tai būsiu ūkininkas, — atšovė švainickas.

— O tu žinai, kad mūsų žmonos negali būti be tarnaičių? — tęsė toliau kalbėtojas.

— Jos nepripratę prie tokio gyvenimo, o būdamas ūkininku negalėsi išlaikyti tarnaitės nė virėjo...

— Kai mano žmona norės valgyti, tai ji žinos ir kaip pasigaminti. Tą patį pasidarys ir jūsų žmonos, — vėl atkirto švainickas.

Tokios švainicko kalbos ponams nepatiko. Jis greitai buvo atleistas iš Zavišos dvaro ūkvedžio pareigų. Pagaliau galbūt, jis ir ne dėl to buvo atleistas, nes grįžus pačiam Zavišui, ūkvedžio nebereikėjo. Tik tiek aišku, kad po to susikirtimo su kitais ponais per pokylį, švainickas Zavišos dvare nebedirbo.

11. ŠVAINICKAS TAUTINIO CHORO ORGANIZATORIUS

Kaip senas buvo Ramygalos bažnytinis choras. — sunku pasakyti. Kaziukas tik tiek pamena, kad jubilėjiniais 1900 metais Ramygaloje buvo dideli atleidai. Tais metais buvo atvykęs vyskupas atlikti patvirtinimo tikėjimo pareigas. (Dirmavonė). Tuo laiku Ramygalos parapijos vargonininku buvo Kazimieras Žukas. Jis turėjo suorganizuotą chorą, kuriame giedojo ir viena iš Griniūnų kaimo mergaičių: Antosė Juknevičaitė. Tais metais jau Ramygala rengėsi statyti naują bažnyčią. Netrukus senoji bažnyčia buvo išardyta ir iš senosios bažnyčios lentų, pastatyta liglaikinė bažnytelė šalia šventoriaus rinkoje. Tuo laiku jau buvo iškeltas iš Ramygalos į Panevėžį garsus pamokslininkas kun. J. Macijauskas, ir netrukus jis gavo vietą klebonu žemaitijoje švėkšnos parapijoje. Jis iškalbino tuokart ir Ramygalos vargonininką K. Žuką, pas save į žemaitiją. (Žukas ten išgyveno savo visą amžių. Žmonai mirus jis vedė antrą ir iš jos jis susilaukė didesnės šeimos ir vieno sūnaus, iš kurio iškilo didelis „vargonmeisteris“ Jonas Žukas).

Į tą liglaikinę bažnytelę atėjo naujas vargonininkas Bronius Liesys. Jis choro neturėjo ir vietos nebuvo chorui giedoti. Jis neturėjo nė vargonų, pamaldas atlikdavo su „Fisharmonija“. Broniui kaip tik buvo gerai, jis ir lavinosi ir mažą balsą turėjo, todėl galėjo išsiversti ir be choro. Ponas švainickas pasikalbėjęs su vietiniu klebonu kun. Geniu, kad jaunam vargonininkui leistų susiorganizuoti Tautinį chorą. Bronius Liesys labai su tuo sutiko ir su pono švainicko pagalba, tapo suorganizuotas tautinis choras apie 1903 m. Jiems daug padėjo Ona Zukaitė, kuri turėjo keletą mokinių siuvėjų mergaičių.

Atėjo ir iš kaimų jaunimo ir susidarė didelis choras. Kaziukas jau pilnai dalyvavo chore 1904 metais. Ateidavo patalkininkauti ir studentas Juozas Balčikonis, kai grįždavo iš Petrapilio universiteto atostogoms pas tėvus į Eriškių kaimą. Tais metais choras galėjo ir viešai pasirodyti. Jis jau mokėjo dainuoti šias dainas: „Kur bėga šešupė, Kur namas mūs, Ko liūdi, putinėli, Eina garsas nuo rubežiaus, Sunku gyventi, Girioj (vertimas), Tai gražios dienos pavasarėlio, Ilgiausių metų ir Lietuvos himnas. Chorui tiek dainų mokant, jis jau buvo kviečiamas ir kitur dainuoti, pav. į Panevėžį per spektaklį, į Krekenavą, vieno kun. primicijos metu ir kitur. Kaziukas atsimena, kad Panevėžyje buvo vaidinamas kažin koks veikalas, kurio veikėjai daugiausia buvo gimnazistai, jų tarpe ir Ernestas Galvanauskas.

Per šv. Joną Ramygaloje būdavo dideli atleidai. Kle-

S
I
A
U
R
U
O
J
U

T
A
K
E
L
I
U

bonas buvo Jonas Genys. Švainickas sugalvojo kun. pagerbti ir padaryti jam staigmeną. Jis pakvietė visą chorą, po pamaldų ateiti į kleboniją ir sugiedoti kun. Geniui ilgiausių metų. Po visam ir visi svečiai kunigai pietavo. O tuo tarpu choristai buvo susirinkę gretimam kambaryje, ir laukė švainicko ženkle. Jis atsikėlė nuo stalo ir atidarė didžiąsias duris nuo valgomojo ir choras sušuko „valio“! ir sugiedojo ilgiausių metų. Tačiau toks švainicko pasielgimas, kun. Geniui nepatiko. Jis buvo nepatenkintas, kad choristai buvo pakviesti į kleboniją be jo žinios. Jis jautėsi garbingas užstalėje, garbingų svečių tarpe, o choras jam tik gėdą daro savo pasirodymu. Kas jam choras, choristai jam ne draugai, nelygūs. Jokios garbės iš jų nelaukė...

Ponas švainickas ir šį kartą nepataikė, kaip reikia elgtis būnant ponų draugijoje. Už pagarbą klebonui choristai negavo nieko. Padalino jiems po mažą stikliuką vyno, bet ir tas buvo pono švainicko dovana. O choristai turėjo laukti po pamaldų dar ilgai iki juos pašauktė atlikti jų pareigą. Jau buvo 4 val. po pietų, o iki pasieks namus ir vakarienė bus jau vėlai...

Panašų atpildą gavo choras ir kitą kartą per kun. Stakausko primiciją. Po iškilmingų pamaldų Krekenavos bažnyčioje, visi traukė į Stakauskų ūkį, kuris buvo maždaug už keturių kilometrų nuo Krekenavos. Nuėję choristai rado jau stalus apsėstus, ir gražesnės choro mergaitės tilpo už stalo, tik vyrais niekas nesirūpino. Ir senis Stakauskas nesėdėjo už stalo. Jis vaikščiojo su lazdele pasiramsčiuodamas ir prižiūrėjo tvarką. Jis paklausė choristų, „ar gavote valgyti“. Ne, negavom, atsiliepė kai kurie. Jis tuojaus liepė apdalinti duona ir mėsa. Tiek ir užteko. O dabar iki Ramygalos buvo dvi mylios kelio kol, pasieks namus.

Iš to pokylio Kaziukas prisimena tik tiek, kad kažin kas jam padavė nuo stalo keletą vynuogių, kurias jis valgė pirmą kartą savo gyvenime. Jos buvo atvežtos iš Naujamiesčio vieno labai garsaus sodininko Vidugirio. Pats Vidugiris su šeima primicijos puotoje irgi dalyvavo. Taip pat liko atminčiai nuotraukos iš viso būrio Stakauskų kieme. Žmonių buvo daugiau, ne kad vestuvėse. Apie Vidugirį, Kaziukas jau buvo girdėjęs ir prisimena, kai mažas būdamas, nuvažiavęs į Panevėžį per žemės ūkio parodą, matęs jo dvi dukteris vaikščiojančias tautiniais drabužiais po ranka su kun. Tumu, kuris tada gyveno Vadakėliuose. Apie patį Vidugirį buvo kalbama, kaip apie pavyzdingiausią ir geriausią ūkininką visoje Lietuvoje.

Kaziukas tikrai nežino ar tai tiesa ar ne, bet buvo kalbama, kad kun. Tumo pastangomis Krekenavos bažnyčioje buvęs nupieštas paveikslas, vaizduojąs dvi tautiniais rūbais lietuvaites. Tas paveikslas šiokiomis dienomis uždengdavo šv. Mergelės paveikslą, kuris buvęs rastas upėje ir pripažintas stebuklingu. Ant uždengiamąjo paveikslą buvusios nupieštos abi Vidugirytės...

12. VAIKYSTĖS IR JAUNYSTĖS ROMANAS

Gavėnios metu visi laukia Velykų. Lietuvoje Velykoms visi iš paskutiniųjų stengiasi kaip galint gražiau papuošti savo namus ir pasigaminti skanesnių valgių. Ilgas laikas gavėnėlės, net septynios nedelėlės, — nevalia šokti dainuoti, ne su mergaitėmis „flirtuoti“. Kaziuko mama prieš Velykas, šluotražiu nubraukdavo suodžius nuo lubų bei sienų, bet grindų nemazgdavo, nes jų niekad neturėjo. Bet šiaip jau išvalydavo pirkį ir kiemelį. Kaziuko mama užsimanė Velykoms pyrago. Ji turėjo kur paslėpus kviečių maišelį. Prieš Velykas ji paprašė savo vyro, kad jis nuvežtų į malūną juos sumalti. Bet senis Kraučiušas atsakė, kad dėl tiek kviečių neverta važiuoti į malūną, geriausiai esą namie girnomis sumalti. Tuomet Kraučiušienė turėjo: Jeigu jau tingi pats važiuoti, tai pakinkyk arklių ir Kaziukas nuvažiuos į malūną.

Taip tėvas ir padarė ir Kaziukas išvažiavo į malūną. Buvo jau pavasaris, bet dar vietomis buvo sniego ir ledo, tai dar rogėmis buvo galima važiuoti. Į malūną reikėjo važiuoti į Barklainius, kur buvo vėjinis malūnas. Važiuojant Kaziukui per žudžių kaimą atsitiko nelaimė. Sukant pro Čiurbos kiemą, kažin kaip rogės pradėjo eiti

(Tęsinys 2-me pusl.)

skersom ir atsimušė į šalusį lede akmenėlių; apvirto roges ir išsivertė kviečių maišelis. Kaziukas nepajėgė jo įkelti į roges ir dar pastebėjo, kad maišelis trūkės ir kviečiai byra. Tuo kart jam teko eiti ieškoti talkos. Jis užėjo į artimiausią Čiurbos kiemą. Čiurbienė tuojaus pasiuntė savo dukrelę. Ji buvo vos 12 metų, vardu Petrutė. Motina padavė Petrutei adatą ir liepė užsiūti maišelį ir padėti Kaziukui įkelti į roges. Petrutei siuvant, Kaziukas dvelkėlejo į Petrutę ir paraudo, kad tokia graži mergaitė eina jam į pagalbą. Jam tuomet pasidarė gėda, kad jo arklukas prastas ir kviečių maišiukas mažas, kurį jis veža į malūną. Petrutė taip pat maloniai žvalgėsi į Kaziuką. Ji, užsiuvusi maišelį, dar padėjo Kaziukui įkelti į roges ir Kaziukas Petrutės šypsena lydimas, linksmas nuvažiavo. Važiuodamas visą kelią jis tik ir galvojo apie Petrutę. Kai jis užaugo, nueis į žudžius vakaruoti ir arčiau susipažins su mergaite. Tik vėliau sužinojo, kad Petrutė turi tris brolius, o ji vienturtė —

— Turtų tėvų dukrelė...

Petrutės vyriausiasis brolis dirbo Panevėžio stotyje, kitas buvo ūkininkas, o trečias tuo metu ėjo gimnaziją Panevėžyje ir žadėjo būti kunigu. Po pirmojo susitikimo su Petrute prabėgo gal ketvertas metų. Kaziukas ją vėl susitiko ir pasimatė per vienas vestuves. Jie susitiko, kaip seni pažįstami ir nesiskyrė visą vakarą.

Brolis Jokūbas ją pasiūkė emė barti, ko ji prikibusi prie to vaikišcio, kuris net apsirengti neturi kuo žmoniškai, bet Petrutė atsakė broliui, kad ji jaučiasi linksma ir nesiteiraujanti, kas jai lygus, ar nelygus...

Po tų vestuvių Kaziukas vėl emė svajoti apie Petrutę, jis norėjo ją dažniau pamatyti. Tuo laiku jis jau mokėsi siuvėju ir, aplankęs savo tėvus, rytais turėdavo eiti į Stetiškius, netoli Panevėžio, kur siuvis jo mokytoja. Kaziukas tyčia eidavo pro žudžių laukus, tikėdamasis pamatyti Petrutę dirbančią lauke. Ir kartą jam pavyko: ji ganė arklius padirvėje, ir Kaziukas ją rado siuvinėjant josios nosinaite, kur ji mokėdavo įsiūti literas, kam priklausio nosinė. Kaziukas pastebėjo, kad ant nosinaitės įsiūtos literos P. K. Jis ją pagyrė, kad ji gražiai mokanti siūti. Petrutė jo užklausė ar jam patinkanti toji nosinaitė? Kaziukas atsakė, kad labai patinkanti. Tuomet ji jam padovanojo savo nosinaite atminimui... Kaziukui P. ir K. labai buvo brangus atminimas.

Kaziukas baigęs mokyti siūti, eidavo dirbti į kaimus kur jį pakviesdavo. Kartą jį pakvietė ir į žudžius pas Čiurbą. Jis ten siuvo visiems, bet daugiausia Petrutei. Jis labai stengėsi padaryti gerai, kad ji būtų patenkinta. Petrutė tada buvo jau 18 metų, o Kaziukas 20-ties. Jie buvo draugiški vienas kitam, bet jau žinojo, kad jų gyvenimas eis skirtingais keliais. Kai reikėdavo kokią drabužių pamatuoti, tai kartu ateidavo ir jos motina. Ji saugojo jaunus žmones gilintis į meilę ir pakliūti į jos spąstus. Visa tai darė gyvenimo nelygybė, ir reikėjo išvengti, kad nepadaryti klaidos.

Per šv. Jono atlaidus, Kaziukas su visa Čiurbų šeima važiavo į Ramygala. Petrutė su tėvais sėdėjo ratų gale, o Kaziukas su jos broliu Jokūbu priešakyje, kuris važniavo arklį. Kaziukas nori pasinaudoti proga ir duoti suprasti Jokūbui, kad jis myli jo seserį, ir jis klausia:

— Kodėl turtas ir vargas nesiklijuoja kartu ir kodėl turtas ir neturtas skiria jaunas mylinčias širdis?

— Labai lengvas atsakymas — sako Jokūbas. Mes turim tik vieną seserį ir mes jai lengvai galim duoti porą tūkstančių rublių kraičio. Ji turi pilnas skrynias audinių ir gaus gyvulių kraičiui, tad tam reikia vietos ir namų. Kur tu tą viską padėtum, teturėdamas tik mažą pirkele? Be to dar ir negarbė žmonių akyse turtingai mergaitei ištekti už siuvėjo. Pasitarkius progai, Kaziukas užklausė ir pačią Petrutę, ką ji galvojanti apie meilę. Ji atsakė, kad ji jį labai mylinti, nes jis esąs tokis Dievą mylintis jaunuolis ir jo elgesys su ja esąs labai gražus. Tai rodo jo tikrą meilę ir gražaus gyvenimo supratimą. — Ji turinti ir kitą Kaziuką iš Masiokų kaimo, kuris jai taip pat patinka, bet jis ir toks pat vargšas. Ji esanti priversta gyventi taip, kaip ji dabar gyvenanti, neatsižvelgiant į tai, ar ji ateityje bus laiminga ar ne. Jų gyvenimo keliai skiriasi, ir jie vienas kitą tik prisimins savo svajonėse...

Po keleto metų Kaziukas išvažiavo į Ameriką. Petrutė ištekėjo už grįžusio iš Amerikos Juozo Narsučio, kuris pasistatė Ramygaloje naujus mūrinius namus, kas tais laikais buvo retenybė — tokie namai. Kaziukas girdėjo, kad jie gražiai gyvena, nors jos vyras buvo gerokai senesnis už ją. Jie susilaukė dviejų vaikų, bet Petrutė mirusi jauna. Narsutis mylėjo savo vaikus, kurie buvo panašūs į motiną, Narsutis antru kartu nebevedė. Ar ji buvo laiminga ar ne, Kaziukas to nežino. Tik jos atsiminimai jam ir senatvėje sunku suprasti...

Kaziukui savo jaunystėje ir daugiau teko išgyventi tokių romanų, kurie dėl neturto vis baigdavosi nelaimingai. Buvo Mortutė, kurios gražumui Kaziuko akyse

niekas negalėjo prilygti. Buvo Marytė, kuriai niekas negalėjo prilygti dora ir pasiryžimu likti mergaite iki amžiaus galo. Jos vardu Kaziukas pasirinko sau žmoną, su kuria tačiau gyvenimas ėjo paprastu keliu ne kuo nepasižymėdamas...

13. NAMŲ DAKTARAI

Griniūnų kaimas neturėjo aukštesnio mokslo žmonių. Daktaro kitokio neturėjo kaip "namų daktaras". Rimtai susirgus, artimiausia vieta, kur buvo galima pasiekti daktarą, buvo Panevėžys, už trejeto mylių. Kaziuko sesuo Ona pasakodavo, kad ji dar pamenanti, kad buvo daktaras Kazimieras Grinis, kuris dar ir Kaziuką pagavęs "sodželkoje". Kaziukas negalėdavo suprasti, ką daktaras turėjo su sodželka, kadangi Kaziukas tik karosus gaudydavo "sodželkoje"...

Daktaras Grinius buvęs, bet nesulaukęs ne 50 metų miręs. Todėl žmonės daugiausiai kreipdavosi reikalui esant į namų daktarus. Jei kas susirgdavo, tai kaimiņkos patardavo dėl atsargos pirmiausiai pašaukti kunigą, kad gink Dieve, nenuvažiuotų žmogus pas Abrahomą be paskutinio palaiminimo. Jiems daugiau rūpėjo dvasios reikalai ne kūno, o kaip tik be gydytojo — žmogus ir likdavo be dvasios. Tad kitokio išėjimo nebuvo, kaip tik kreiptis į kokią bobelę, kuri mokėdavo užkalbėti, arba patardavo: "Geriausią, širdel, padaryti užžadus ir nueiti į stebuklingą vietą, ir matysi, kad kaip ranka atims"...

Maždaug nuo Griniūnų už kokių dviejų mylių Truskavoje klebonavo kun. Rakauskas, kuris kiek nusimanė apie gyduoles, kurios nei gydo, nei kenkia. Slaptai kai kam jis ir davinėjo patarimus. Kaziukas jaunas būdamas ir jautėsi nekaip. Jis dažnai alpdavo, akys aptemdavo, po krūtine jautė skausmus, būdavo nuvargęs, suerzintas, nervuotas... Todėl nuėjo ir jis pasitarti su kun. Rakausku. Iš pradžių jis visai nenorėjo prasidėti ir klausti kokių reikalu jis atėjo? Bet paskui atlyžo ir Kaziuko negalavimus iš klausė. Po to jis jam davė mentolio lašų užvarvinti ant cukraus ir davė negesinto spirito lašų, kuriuos jis jam patarė įvarvinti į vandenį po 5 lašus į stiklą vandens gerti tris kart per dieną. Už vizitą jis paėmė 30 kapeikų. Kaziukui mažai tas gelbėjo.

Kaziukas sužinojo, kad Surviliškėje yra jaunas kunigas, kuris tik duoda patarimus, kaip būti sveikam. Jaunas kunigas tuojaus suprato jo negalavimą ir atvirai pasakė ko reikia saugotis. Jo patarimas buvo toks: — Kas rytas apsiplauk šaltu vandeniu, arba jei yra netoli šaltinis, nuėjęs išok nuogas ir greitai išėik iš vandens ir šiltai apsirengęs greitai vaikščiok, kol apšils. Jo patarimus Kaziukas pildė ped ilgą laiką ir jo patarimas buvo teisingas. Jis pagerino Kaziuko kraujo cirkuliaciją...

Namų daktarė, Kaziuko motina, buvo geresnė "Daktarka" už Truskavos kleboną. Ji mokėdavo užkalbėti rožes. Kartą atėjo pas ją viena mergina su ištinsiu veidu. Ji nusivedė ligonę į priemenę, kažin ką pašnibždėjo ir liepė sumaišyti ruginių miltų košę su šaltu vandeniu ir dėti ant veido, paskui aprišti kanapių pluoštais ir kai sušils, ji liepė nuimti ir vėl atšaldžius tą košę dėti iš naujo. Nežinia ar nuo tos košės, ar nuo šnibždėjimo, bet ligonei pagelbėjo.

Kaziukui buvo įdomu, ką motina kalbėjo sukdama pirštu apie ligonės veidą. Jis emė klausinėti motinos, kad ji jam pasakyti ką ji kalbėjo? Tačiau motina jam nesakė, nes jeigu ji kitam pasakys ir išduos tų žodžių paslaptį, tai jos užkalbėjimas jau daugiau nebegelbės. Bet Kaziukas neatstojo tol, kol ji jam pasakė. Ji sukdama smaližium pirštu aplink veido sutinusią vietą — kalbėdavo taip: "Ėjo burtininkas per tris laukus, rado tris rožes. — Viena kad supūtų, kita kad sudžiūtų, o trečia, kad tame kūne nebūtų".

— Bet, mama! Juk nevalia burti, — atsakė Kaziukas. — Už tai ir kunigai barasi ir draudžia. Tu tų žodžių visai nekalbėk, o tik patark dėti tą košę ir aprišti šiltai ir tai pagelbės. — Bet žmonės to reikalauja, kad jiems pašnibždėti, jie tiki, kad tie žodžiai turi kažin kokios galios, ir jiems tai gerai atsiliepia į sveikatą. Juk yra sakoma, kad tikėjimas žmogų sveiku padaro.

Bet kaimo burtininkai ne vieną ir į kapus nuvaidavo. Kaziukas atsimena kas atsitiko su Griniaus Antosyte. Ji susirgo būdama 14 metų. Greičiausia tai buvo perliždinė liga, bet nė ligonė, nė motina, nei kiti nieko apie tai nežinojo. Motina nesikreipė į daktarą, bet pasitarusi su moterimis pašutinai mergaitei kofas. Antosytei tas nieko nepadėjo, priešingai jos sveikata dar daugiau pablogėjo ir ji gana rimtai susirgo. Moterėlėms begydant ji visai sunyko, kad nebuvo vilties ją išgydyti, ir išgelbėti nuo mirties.

Kaziukas buvo su ja vienmetis, tai jis nuėjo ją atlankyti. Motina paprašė, kad jis jai paskaitytų visų šventų litaniją. Kaziukas skaitė, bet ji neklausė. Ji nusiisuko

(Tėsinys 3-me pusl.)

į sieną ir buvo matyt tik jos ašaros, kad tokioje jaunystėje ji turi skirtis iš gyvųjų tarpo.

Keisti buvo ano meto Lietuvos kaimo papročiai. Susirinkusios kaimynės prie ligonio patardavo uždegti grabnyčią, o jos suklaupusios kalbėdavo poterius. Be to, dar kartais būdavo vartojamas kažin kokio šventojo skambutis, kuriuo būdavo skambinama kol žmogus užges. Kartais atsitikdavo, kad po tokio laidojimo ir laukimo jo mirties, žmogus išgyvendavo dar kelias dešimtis metų. Kiek tokie marinimai įvarydavo žmonėms baimės!

Griniaus Antosytė mirė pačiame vidurvasary. Tais laikais mirusio kūno nebalzamuodavo. Už dviejų dienų jis pradėdavo gesti. O vienok giesmininkai susėdę šalia mirusio, turėdavo giedoti ir kvėpuoti padususiū oru. Saviškiai, būdavo, nesiskubindavo laidoti, kad ir negalima buvo prieiti prie numirusio, dar sakydavo: "tegul pasisvečiuoja".

Būdavo papročiai laikyti atminimus už mirusius. Po vienerių ar penkerių metų po šeimos nario mirties, jo saviškiai ir giminės rengdavo jo atminimus. Būdavo užsakomos egzekvijos bažnyčioje už jo sielą, o po pamaldų, atsimindavo jo gyvenimo darbus namie. Nepamiršdavo dar ir pasimelsti, atgiedodavo rožančių ir paskui pabaliavodavo. Kaziuko krašte ta proga būdavo padaromas geras alus, ir šeimnininkės paruošdavo gerų vaišių svečiams. Kaziukui daug kartų teko giedoti tokiuose minėjimuose ir jam atrodydavo, kad tokie atminimai daugiau kultūriškesni, negu laidojimo būdai.

Prisimena Kaziukas, kai jam teko giedoti viename tokiame atminimų pobūvyje, jis turėjo padėjėją ir gerą giesmininką Viršilį iš Praperšos. Jis, būdavo, prieš pradėsią giedoti išsidera iš šeimnininko vieną kitą stiklėlį "ant drąsos", ir tikrai po to jam labai gerai sekdavosi giedoti, tik kartais giesmės tekstas nukentėdavo. Sakysime jis sumesdavo ir tokį posmą: Kad Paraonas be jokio mečiaus, Tūkstantį vaisko guldė ant pečiaus (turėjo būti ant plečiaus). — Pabaigus giedoti giesmę, Kaziukas jam ir sako:

— Nežinia ar tai tiesa ar ne, bet turėjo būti labai didelis pečius, jei Paraonas paguldė tūkstantį vaisko. — Ar aš taip giedojau?! — nustebo Viršilis.

— Taigi, kad taip giedojai. Giedant rožančių reikėjo sakyti: "Viešpatie, kursai su didžia garbe įjotai į Jeruzolimą", o Viršiliui išėjo: "kursai su didžia karve įjotai"...

Kaziukas jam ir tai priminė, o jis išvertęs akis klausia:

— Ar aš taip sakiau?...

Tokie atminimai buvo geras paprotys. Gyvieji prisimindavo mirusio žmogaus gyvenimo darbus, kurio vaisiais naudojasi pasilikę gyventi jo artimieji...

Gražus buvo paprotys rinktis į gegužines pamaldas. Griniūnų kaime rinkdavosi pas Juozą Grinį, o vėliau pas brostvininką Meiliūną. (Brostvininkų draugija, tai buvo savotiška brolija, kuri kas ketvirtas sekmadienis turėdavo jų intencijai mišias. Tą sekmadienį jie apsilivkdavo kamžomis ir vienoje grupėje klūpodavo viduryje bažnyčios, giedodami tam tikras giesmes. Kaziukui užaugus, Meiliūnas įrašė ir jį į tą broliją. Kaziukas buvo giesmininkas, bet du broliai Vertelkos, abu buvo knarkliai ir per juos Kaziukas negaudavo progos giedoti su ta draugija)...

Gegužės mėnesį Meiliūnų seklyčioje būdavo padaromas gražus altorėlis, mergaičių papuoštas visokiomis gėlėmis. Kaimiečiai visi kartu meldavosi prieš tą altorėlį, kalbėdami poterius ar giedodami šv. Mergelės litaniją, kur būdavo daug patogia, negu namuose, melstis prieš pečių ar ant suolo pasirėmus žiūrėti į sieną...

Taip pat vasaros laiku, būdavo, pripuola ir kryžavos dienos. Griniūniečiai susirinkdavo giedoti po kryžium, pas Juozą Grinį, ar pas Bajorą (Juknevičių). Po kryžium kieme ar darželyje visada būdavo graži pievutė, kur žmonės suklaupę po atviru dangum meldavosi, kad užderėtų javai. Per sausras jie prašydavo lietaus. O jei pradėdavo per daug lyti ir jie negalėdavo šieno išdžiovinti ar suvežti sausų rugių, kad nesudygtų, tai kogleičiausiai susirinkdavo kur po stogu, dažniausiai seklyčioje ir vėl duodavo naują prašymą, kad nustotų lyti, ir jie laimėdavo. — Visgi kada nors nustodavo...

Gegužinėse pamaldose vaikams tai būdavo didžiausias smagumas, paleisti karklvabalį po mergaičių suknele, padaryti didelį sumišimą ir sutrukdyti maldas. Tuokart padarydavo daug darbo ir Meiliūnui, kai reikėdavo ištirti, kas tai padarė ir pranešti kogleičiausiai kunigui...

14. KELIONĖ Į ŠILUVĄ

Šiluva buvo stebuklinga vieta Žemaičių žemėje. Rudenį, rugsėjo 8 d., ten prasidėdavo dideli atlydai, kurie užtrukdavo visą savaitę. Į tą stebuklingą vietą žmonės eidavo būriais iš viso krašto. Artimesnieji, važiuodavo su prikrautomis pašaro vėžėmis arkliams ir prisigaminę sau maisto kelioms dienoms. Be maldininkų į ten

SI AU RU O J U T A K E L I U

suvažiuodavo daug visokių karabelninkų ir monų rodytojų, taip pat daugybė ubagų... Kaziukas buvo apsiskaitęs apie stebuklingą vietą ir šv. Mergelės apsireiškimą ant akmens. Nežinia, kas parašė giesmę apie Šiluvos stebuklingą vietą? Bet tas, kuris rašė, be abejo žinojo gerai istoriją, šv. Mergelės pasirodymą ant akmens Kalvinų kunigui. Mat, kaž kada, žemaitija buvo užviešpatauta kalvinizmu, ir katalikų tikėjimo kunigų mažai belikę: "Septyni tikrai kunigai, Žemaičių žemėj taip mažai". Todėl Marija pasirodė ant akmens verkianti, ir giesmėje sako: "Kalvinų kunigas, Marijos klausė, ko tu čia verki, ką tu čia gausi?" Ir giesmėje taip atsako: "Marijai verksmas didesnis kilo, kad kreivatikis šiaip jai prabilo". Po jos apsireiškimo ant akmens, katalikų tikėjimas smarkiai pakilo. Aplink tą akmenį buvo pastatyta koplyčia, kur būriai žmonių lankydavo tą šv. vietą ir bučiuodavo tą akmenį, ant kurio šv. Mergelės Marijos pėdos pasiliko. Todėl tas visas žingeidumas, smalsiam Kaziukui rūpėjo pamatyti.

Jis gerai nebeatsimena, ar turėjo kokius užžadus ar taip dėl paprasto smalsumo, jis prašo motinos, kad jį išleistų į tą stebuklingą vietą, kur jis galėtų aptūrėti Dievo mylistas — aptūrėti atlydus.

Leidžiant vaiką į tokią tolimą kelionę, kur reikėjo keliauti keletą mylių kelio, reikėjo jį aprūpinti ir įdėti maišelį maisto visai savaitei, taip pat keletą kapeikų pinigais, kad pritrūkus maisto galėtų nusipirkti pyrago ir arbatos stiklą. Motina nekaip gyveno, tik vieną melžiamą karvutę teturėjo, bet Kaziuko norus vis dėlto patenkino, ir jį į atlydus išleido.

Pirmą kartą jis išėjo vienas ir tik kelyje už Krekenavos prisidėjo prie būrio, kuriame dvi mergaitės buvo net nuo Svedasų. Jos abi mokėjo gerai giedoti, ir Kaziukas prisidėjo prie jų ir visą kelią giedojo su jomis. Tuo būdu kelionė buvo nenuobodi, — linksma, ir jis visai nepavargo.

Netoli Šiluvos susėdo visas būrys pietauti, ir viena iš būrio pasiūlė susimesti kiek pinigų ir viso būrio vardu užpirkti mišias. Buvo sumesta trys rubliai. Būrys paskyrė Kaziuką nunešti pinigus kunigui. Paėmęs Kaziukas tris rublius, pasijuto, kad velnias kugžda jam į ausį: "Už tuos tris rublius, rinkoje tu galėtum pamatyti labai daug visokių zababonų". Bet netaip lengva Kaziuką sugundyti. Jis paprašė, kad jam iš būrio paskirtų dar vieną moterį, kuri bus kaipo liudininkė, kad pinigus jis tikrai įdavė tam, kam priklauso...

Šiluvos bažnyčia buvo labai didelė. Per atlydus ten į ją prisikimšdavo tiek žmonių, kad nemažai jų išnešdavo apalpusių į orą. Žemaitis, būdavo, ir sakys: "prikruošo žmogelį ik smert". Kaziukas įėjęs į didžiulę bažnyčią labai nustebo, kad tiek daug smėlio prinešta nuo batų. Tačiau pamaldūs žmonės bučiuodavo žemę su meile ir palikdavo purvo ženklą ant savo lūpų. Kaziukas pasimeldė didžioje bažnyčioje ir išėjo suplotas, kaip blynas nuo spaudimo, į šventorių ir pradėjo teirautis, kur yra toji koplyčia ir kur toji stebuklinga vieta. Kai tik pataikė užklausti žemaičio, šis jam ir sako: "untai veziek kur ena šita mergike kelenėmis, tun sek pakou er rasi". Tuo kart Kaziukas pamatė, kad mergina eina keliais į koplyčią ir jis pagalvojo, kad jai reiks ilgo laiko iki ji nušliauš ten. Jis į ją žvairiom pažiūrėjo ir savo mintyje jai sako: Gerai tau, aš jau žinau už ką tu keliais vaikštai... Susimetęs Kaziukas pradėjo galvoti, kad gal ir negerai žmogų teisti nežinant nieko apie jį. Gal ne jos kaltė, kad ji nevaikšto kaip žmogus, bet šliaužia kaip šliužas. Gal būt, kad ji pildo atgailą už nuodėmes, jai užduotą, kurią paskyrė kokis neprotingas kunigas, viešai paniekindamas žmogaus vertę. Daug geriau vienas kunigas pasakė vienam jaunuoliui, kuris jam pasisakė padaręs kaž ką baisaus. Kunigas užuot davęs atgailą pasakė taip: Jei elgiesi kaip ne žmogus, tai ešk šiaudus... Tai buvo tik jo paties paniekinimas, ne viešai parodomas.

Kaziukas nuėjęs į koplyčią, pamatė kitokį vaizdą. Koplytėlė buvo maža, ir tas akmuo atrodė, kaip smaluotas nuo bučiavimo. Žmonės ten ilgai nepasilikdavo melstis, — tik pabučiavęs akmenį eik ir užleisk vietą kitam. Tas ir Kaziukui patiko: Pasakei "Sveika Marija" ir eik sau, ko daugiau žmogui reikia...

Išbuvęs Kaziukas ketvertą dienų, pritrūko maisto — pinigų neturėjo, nubodo melstis ir grįžo namo liūdnas...

Kitą rudenį Kaziukas vėl išsirengė į Šiluvą. Atėjo pas Kriaučiūniene dvi kaimynės Štikanienė ir Griniuvienė ir prašė ją, kad leistų Kaziuką kaipo vadovą keliauti kartu su jomis į Šiluvos atlydus. Jis jau buvęs, tai geriau žinaš kelią, žinaš, kur gauti nakvynę ir t. t. Maistu ji galinti nesirūpinti, nes jų maisto užteksią ir Kaziukui. Motina sutiko, ir Kaziukas iškeliavo vėl į stebuklingą vietą.

Griniuvienė turėjo giminių Daugėliškio kaime netoli Krekenavos, ten jos sesuo buvo išteklėjusi už Repšio.

(Tęsinys 4-me pusl.)

Ten prie jų būrelio prisidėjo dar viena maldininkė. Paėjėję už Krekenavos, jie sutiko dar didesnę maldininkų būrį, prie kurio prisidėjo ir patys. Ėjo giedodami ir kalbėdami maldas. Pirmą nakvynę jie gavo, Godžiūnų kaime pas Žuvelą. Visiems buvo pakankamai vietos daržinėje ant šieno. Šeimininkas nurodė vieną galą vyrams, o kitą moterims. Dar paprašė nerūkyti, kad neuždegtų daržinės. Ankstyvą rytą atsikėlę išėjo į kelionę. Nuo Godžiūnų dar buvo 8 mylios kelio, ir jie tikėjosi nueiti per vieną dieną. Tačiau pavakarį jau nebegalėjo kojų pavilkti. Teko nakvoti antrą naktį, bet kur — Kaziukas nebeatsimena. Antrą kartą atkeliavus į Šiluvą Kaziukui, nors ir labai dievotam, nebe tiek rūpėjo maldos, kiek rinka ir jomarkas. Čia jam pasitaikė susitikti vyriausiojo brolio pačios seserį Kaziunę, kuri buvo ištekėjusi už „milionierio“ Bogušio. Bogušius buvo aklas elgeta. Jis labai gerai grojo harmonika ir atmintinai mokėjo labai daug giesmių apie visus šventuosius. Būdavo, tik įmesk jam į keptuvę 5 kapeikas, ir pasakyk savo patrono vardą ir jis tuojau užtrauks to šventojo giesmę. Savo giedojimui jis pritardavo harmonika. Kitų elgetų žmonos padėdavo giedoti, bet jo žmona Kaziunė nesėdėdavo kartu. Ji vaikštinėdavo apsirengusi, kaip panelė po rinką. Jis turėjo gražius nuosavus namus Naujamiesčio parapijoje. Kai kas tvirtindavo, kad jo trobos esančios gražesnės už kaimurių ūkininkų. Giedodamas jis apsirengdavo prastai, bet kai nusimesdavo elgetos apdarą, atrodė visai gražus vyras. Jis buvo dar jaunas, turėjo gražius geltonus plaukus ir apylinkės kaimų jaunimas kviesdavo jį pagroti vakarėliuose ir vestuvėse. Jo žmona turėjo visai gerą gyvenimą už jo ištekėjusi...

Kaziukas džiaugėsi sutikęs savo brolienės seserį, su kuria jis vaikštinėdavo po rinką ir ji jam nupirkdavo šio to užkąst ir išgerti. Kaziukas linksmas grįždavo į savo butą, kur turėdavo nakvynę su savo bendrakeleivėmis moterimis...

Trečią kartą Kaziukas keliavo į Šiluvą, turėdamas aiškų tikslą: prašyti šv. Mergelę, kad ji pamiltų Marytę ir kad gautų su ja susituokti, kurią jis laikė doriausia mergaite. Pasitaikė taip, kad tuo kartu į Šiluvą keliavo ir pati Marytė. Ėjo kartu ir daugiau ramygaliečių merginų. Pakeliui Kaziukas vis taikėsi pasilikti nuo būrio su Maryte, tačiau ji visados rasdavo progos jį palikti. Ji, būdavo, atsiprašo, kad geriau melsis, ne kad niekus kalbės su vaikinu.

Pasitaikė būriui nakvoti Liaubariškių kaime. Ūkininkas nuvedė visus į daržinę ir liepė vyrams gulti vienoje pusėje, o moterims kitoje pusėje, bet ant to paties galo, nes kitos atskiros vietos neturėjo. Visi pasitaisė savo vietas ir ramiai sumigo, bet po kiek laiko, Kaziukas išbūdęs jaučia, kad kažin kas už jo nugaros trina. Jis apsigraibė atmetęs ranką ir užčiupo moterišką galvą. Jis norėjo staiga garsiai šurikti, bet susilaikė, bijodamas sukelti skandalą... (Bet saugok Dieve, tai nebuvo Marytė, o tik Ona Liudvikaitė). Atsigrižęs Kaziukas jai į ausi pašnibždėjo, kad ji galinti sau ramiai miegoti ir nesijaudinti, jei taip atsitiko. Kaziukas tuomet buvo jaunas žioplas vaikas, o ji jau suaugusi mergina, vyresnė už jį, tai jie ir išgulėjo kaip brolis su seserimi ir Kaziukas kažin kodėl jautėsi patenkintas, kad taip atsitiko. Visgi kitą dieną ne taip nuobodu buvo keliauti...

Nuėjęs į Šiluvą Kaziukas jautėsi nelaimingas. Jis norėjo daug melstis, atlikti išpažintį, gailėtis už nuodėmes, bet viskas nesisekė. Nuėjęs į koplyčią, norėjo rasti sau susiraminimą, žiūrėdamas į šv. Mergelės statulą, norėjo verkti, kad jis jaučiasi nelaimingas ir negali pasiekti tikslo: vesti savo mylimos mergaitės. Tačiau juo jis ilgiau žiūrėjo į tą statulą, juo jam ji atrodė keistesnė. Jam pasirodė, kad ta statula esanti padaryta blogo meimininko ir kad ji žiūrinti į jį išplėstomis akimis ir tarytum sakanti: „Nenorėk jaučio nė asilo, nė tarno, nė tarnaitės, kas yra artimo tavo...“

Nuėjęs į rinką, jis mato žmones suvažiavusius gražiais arkliais, susėdusius smuklėse besilinksminančius — valgančius ir geriančius: Jiems nieko netrūksta. O tu, vargšas, atėjęs 12 mylių pėsčias ieškai stebuklą, o savo pasilinksminimui teturi vos 15 kapeikų išlaidoms per dieną... Ir toji stebuklinga vieta nepadarė jį laimingą, jis nepasiekė savo tikslo, tik padarė iš jo stebuklą: jis nustojo tikėjęs stebuklais...

15. KAZIUKAS KRIAUČIUKAS.

Kaziukas nustojęs ganyti, uždarbiaudavo dvaruose ar pas ūkininkus piaudamas šieną ar rugius kirsdamas, bet stoti nuolatiniai tarnauti bijojo, nes nebuvo stiprios sveikatos. Tėvai kalbėdavo, kad reikia vaiką mokyti kokio amato, nes ūkio darbams jis netinkamas ir jie jam persunkūs. Kartą tėvai užklausė kokį amatą jis pasirinktų? — Jis jiems atsakė, kad norėtų būti siuvėju. Tėvai jam surado mokytoją siuvėją Žudžių kaimo Petrą Šukį.

Šukys buvo pirmasis Kaziuko mokytojas. Jam nereikėjo mokėti daug už mokslą, nes jis nelabai koks buvo siuvėjas ir dar turėdavo pats apsidirbti savo pusę dubos. Todėl jį mažai kas ir kviesdavo į namus siūti. Jei apsiimdavo kam pasiūti, tai pats ilgai nedirbdavo, bet palikdavo mokiniui siūti, o ūkininkai mokinio darbu nepasitikėdavo, tai ir neduodavo darbo daugiau. Tas mokytojas Kaziukui nepatiko, ir jis pradėjo teirautis apie kitą mokytoją. Kaziukas sužinojo, kad Panevėžio parapijoje yra labai geras siuvėjas Petras Burniūnas, kuris laiko net du mokinius. Tuo laiku vienas jo mokinyš jau buvo užbaigęs ir išėjęs dirbti ant savęs, ir jo vieta dar tebebuvo laisva kitam mokiniui. Kaziukas nuėjo į jo tėviškę, netoli Panevėžio Pašilių kaime, pasitarti su mokytoju apie sąlygas. Burniūnas sutiko paįmti Kaziuką pas save ir mokyti, bet pareikalavo 20 rublių per metus laiko. Jei dar neišmoks, tai kitą metą turės dirbti pas jį dovanai.

Kaziukas džiaugėsi suradęs mokytoją, bet grįždamas į namus galvojo, iš kur paįmti tuos pinigus sumokėjimui už mokslą. Sugrižęs į namus, pasisakė savo motinai apie sutartį su mokytoju. Neturtingiems tėvams tai buvo labai daug pinigų. Tėvas visai nenorėjo su tuo sutikti, bet motina jį perkalbėjo ir pasiryžo parduoti paskutinę karvutę ir sudaryti pinigų mokytojui ir išleisti Kaziuką mokyti siuvėjo amato. Po kiek laiko Kaziukas gavęs nuo motinos pinigus grįžo pas Burniūną į mokslo pradžią.

Burniūno neradus namuose, jo tėvai pasakė eiti į Preidžių kaimą, kur jis siuvo savo kito mokinio tėviškėje. Suradęs Burniūną su juo susitarė, sumokėjo pinigus ir Burniūnas liepė Kaziukui pasilikti pas jį. Nors Kaziukas jau mokėjo laikyti adatą rankoje, bet dar daug ko reikėjo žinoti. Kaip elgtis su žmonėmis ir kaip valgyti, kad nepadyvytų ir kad nesuvalgytum per daug, nes mokytojui su dviem mokiniams reikėjo gero ūkininko siuvėjus išlaikyti...

Keistas buvo susipažinimas su kitu Burniūno mokiniu. Kai Kaziukas tarėsi su Burniūnu, jis paklausė kokio Kaziuko pavardė? Jis jam atsakė — Kraučius. Kaziukas patėmino, kad juodu šypsosi nežinia iš ko? Vėliau paaiškėjo, kad ir kitas jo mokinyš taip pat Kraučius. Taip per metus laiko pas Burniūną ir mokinosi du Kraučiai — Antanas ir Kazimieras. (Taip pat gyvenime pasitaikė ir kitas incidentas. Amerikoje atsirado tos pačios šeimos iš Preidžių kaimo Kazimieras Kraučius ir taip pat dainininkas, tik tiek galėdavo atskirti, kad brooklynietis yra senis Kraučius, o Preidžių K. Kriaučiūnas buvo vadinamas jaunas, ir per vieną literą jis rašydavosi: K. J. Kriaučiūnas, ne Kraučius...).

Mokyti siūti Kaziukui sekėsi, tik jį nuvargindavo tas ilgas sėdėjimas. Sutemus jie išeidavo pasivaikščioti. Kaziukas norėdavo su Antanu tarpusavyje pasikalbėti, bet Burniūnas liepdavo savo mokiniams kalbėti rožančių. Jis pats vaikščiodamas varstydavo rožančių ir tuo pačiu laiku labai garsiai gadindavo orą. Nėra ko stebėtis: nusišėdi per dieną, kaip perekslė višta...

Panevėžyje ir apylinkėje dirbdamas Kaziukas susipažino su platesne visuomene. Sekmadieniais, po pamaldų, išėjus iš bažnyčios, jam tekdavo susitikti ir su įžymesniais žmonėmis. Tarp kitko jis susipažino su giesmininku Jasinsku, kuris dažnai vienas giedodavo prie vargonų ir jo balsą puikiausiai girdėdavo visa bažnyčia. Jis buvo labai gilus bosas. Taip pat jis susitikdavo su Jokubu Varevičiu (Variakojis). Varevičius rašydavo į „Tėvynės Sargą“. Kaziukas tik tiek prisimena, kad jis parašė apysaką „Pardavė jautį“. (Nežinia, kaip ten išėjo, kad kaimietis per išpažintį pardavė kunigui jautį, o šis nupirko)... Kaziukas susidraugavo su Plukių kaimo Kazimieru Daraškevičiu. Jis buvo nevedęs suaugęs bernas, bet buvo geras lietuvis, apsiskaitęs ir platines lietuvišką literatūrą. — Susipažino su Vėžių kaimo knygų platintoju Mikalojūnu. Mikalojūnas pasakojo Kaziukui apie knygnešį Nakrošių: Uoksų ir Nakrošių kaimė. Iš jo visi gaudavo draudžiamas knygas, kurias jis gerai mokėdavo išsaugoti ir mokėdavo gerai paslėpti. Daug kartų jis buvęs įskustas kaimynų, bet atvažiavus žandarams daryti kratą vis vien nieko nesurasdavo. Mikalojūnas parodė Kaziukui Tėvynės Sargą, kuriame buvo eilės apie kratą pas Nakrošių:

Pas Nakrošių darė kratą,
Bet jie gavo tik sarmatą. —
Klausė išdavikų vado,
O ten nieko nesurado.

Atsirado išdavikų
Tarp mūsų brolių katalikų,
Pardavikų ir Judošių
Tarpe Uoksų ir Nakrošių.

(Bus daugiau)

S
I
A
U
R
U
O
J
U

T
A
K
E
L
I
U

V. Mykolaičio-Putino "Sukilėliai"

Gal daugiau kaip poras metų komunistų spaudoje reklamuotas V. Mykolaičio-Putino kūrinys "Sukilėliai", kovų dėl žemės ir laisvės vaizdai 1861-1864 m., pagaliau žurnalo Pergalės Nr. 5 pradėtas spausdinti. Kol kas jo ten tilpo 58 psl., viso 9 dalys, o žada jo būt 3 tomai.

Iš to, kas jau tilpo, numanu, kad tas kūrinys bus plačios apimties ir autoriaus daug idėta darbo tam Lietuvos laiko tarpui pažinti. Jau dabar paliesti visi ano meto žymesnieji Lietuvos žemvaldžiai, baudžiauninkų veikėjai ir jų užtarėjai. Plačiai atpasakojama žmonių buitis, miestai, miesteliai, kaimai ir jų turgai.

Gal neatsititinai, gal nūdienio Lietuvos gyvenimo paveiktas, V. Mykolaitis-Putinas plačiau atpasakoja Kėdainių turgų.

Du jauni Bagynų dvaro baudžiauninkai — Petras Balsys iš šilėnų kaimo ir Juozas Pranaitis iš Paliepių — nuvažiavo į Kėdainius šio to nusipirkti. Ten rado pirkinių gausybę. Baudžiauninkai vyko netušti turgan, nors ir pinigų neturėjo. Juodu turėjo po puskapį kiaušinių, sviesto, sūrių ir net vieną vištą. O turguje būta druskos, tabako, klumpių, odos, vielos ir viso kito, kas kaimo namų apyvokai buvo reikalinga. Net pardavinėjo rugius, avižas, miežius, ir tai jau pavasarėjant. Žodžiu, turguje tais baudžiaunos laiais buvo to, ko dabar susovietintoje Lietuvoje kartais pasigendama.

Petras Balsys buvo palinkęs į spaudos skaitymą. Jis čia jų rado. Be maldaknygių, kantičų buvo Ivinskio "Genovaitė", Mykolo Akelevičiaus — Akelaičio "Lementorius", Simono Stanevičiaus "Dainos žemaičių", Drazdausko "Giesmės švėtiškos ir šventos", — žodžiu, visa to meto lietuvių kalba spauda, kuri, metams pralinkus, rusų okupacinės valdžios Lietuvoj buvo uždrausta.

Taigi, V. Mykolaitis-Putinas įtikinančiai ir vaizdžiai parodo, kad tais baudžiaunos metais Lietuvos kaimo žmonėms šviesa nebuvo svetima, ir jie ją sėmė iš savo spaudos kokią tais metais jie turėjo. Tatai ir įtikėtina, kad Lietuvos baudžiauninkai kaime susirinkę dainavo:

*Oičiznā naša, velnias poną ne-
ša
Per lygius laukus, per tamsius
miškus.
Ne toks nešimas, kiek anų šau-
kimas.
Su ponais arsim, su poniom
akėsīm,
Su ponaičiukais vagas varinė-
sim.*

Arba:

*Šiū namo, šiū namo,
Toli manō nameliai,
Už aukštųjų kalnelių,
Už žaliųjų girelių.
Turiu brolių kalvelį,
Nukals plieno tiltelį,*

*Tuo tilteliu tekina,
Aukso žiedą ritina.
Kur tas žiedas nuriedės,
Ten saulelė patekės,
Ten seselė išteks.*

Ar:

*Vai audžiau, audžiau
Plonas drobeles
Žalios nendrės skieteliu,
Klevine šaudyklėle.
Sulaužiau skietą
Ir šaudyklėlę,
Nepalaužiau širdelės
Prie turtuolio bernelio.*

Panašių dainų dainelių tame V. Mykolaičio-Putino dailiosios raštijos kūrinyje yra ir daugiau. Ir jos visos tinka ir šiems nūdienės Lietuvos metams. Tik dabar ponas kitas, — ponas, kuris uždraudė kaimo stakles, šaudyklėles ir neleidžia savo malonumui ir reikalui austi. Bet būkime tikri, kad tas naujasis ponas nepalaužė nei mergelės, nei bernelio širdelės ir neįpiršo ir neįpirš jiems "plačiosios tėvynės su Maskvos sostine", taip kaip baudžiaunos laikų ponas neįpiršo "oičiznos našos".

V. Mykolaitis-Putinas nepamiršo ir Donelaičio "Metų", kuriuos jo žiniomis Akelaitis buvo nusirašęs, žadėjo spausdinti, ir rankraštį davė skaityti kun. Mackevičiui.

Žodžiu, kai V. Mykolaitis-Putinas aprašo ano meto kaimo ir dvarų buitį, — visa įtikėtina, sklandu ir junt, kad tai rašo dailiosios raštijos didis meistras, "Altorių šešėlių" autorius. Bet nereikia paleisti vieną apystovą iš akių: šį užsimojimu platų kūrinių V. My-

kolaičiui-Putinui teko rašyti kitoj gyvenimo aplinkoj, kai vieniems palikta:

*Mums tik juodą duoną krims-
ti,
Karčias bėdas tankiai kęsti.*

O kiti yra padėties viešpačiai ir kietame kumšty sugniaužę laiko visą Lietuvos gyvenimą. Tai aplinkai ir tas didysis lietuvių tautos rašytojas turėjo atiduoti savo duoklę, eiti į lažą... Ir to veikalo visos tos vietos, kurios skirtos tai duoklei, dvelkia dirbtinumu, neįtikėtinumu ir vietomis atrodo nedakeptomis, o kai kur — prisvilusiomis.

Štai jis Akelaitį išveda liberalu, o jei jau toks, tai neapdairus, toli nesiekiąs ir gal tenkinasi vien lietuvių kalbos meile. Gi kun. Mackevičius, jei norite, beveik bolševikų pradininkas. Tas kietas, savo įsitikinimais nepalaužiamas, aršus ponų priešas ir didis baudžiauninkų užtarėjas.

Akelaitis buvo sumetęs išleisti lietuvių kalba laikraštį. Tokie žemvaldžiai, kaip Oginskis, Radvila, Karpis, Bistras, Šemeta, Balinskis ir kiti tam jo sumanymui pritarė, net kai kas jų pažadėjo duoti pinigų. Kun. Mackevičius apie tai iš Akelaičio išgirdęs, sako jam:

*"— O aš tamstai pasakysiu,
pons Akelevičiau, — pabrėž-
damas žodžius kalbėjo Macke-
vičius, — kad jūs savo gzie-
toj gintumėt reikalus tų, kurie
jums pinigų ir malones teik-
tų — ponų ir vyriausybės. Ar
jūs pasakytumėt, kad Ogins-
kis, Karpis, Komaras, Čapskis,
Skrodskis, Kaisoroviėnė ir ki-
ti tokie neteisingai skriaudžia*

*savo baudžiauninkus? Ar pa-
rašytumėt, kad ciesorius ir jo
vyriausybė palaiko didžiausią
pasaulyje neteisybę — bau-
džiąvą, gina dvarininkus, o
kaimo žmones laiko tamsybėje
ir skurde? Ar parašytumėt
taip, pons Akelevičiau? — šau-
kė Mackevičius, kumštis dū-
žiu į stalą tvirtindamas savo
klausimus".*

Akelaitis, nustebes ir sumišęs, žiūrėjo į kunigą ir mėgino gintis. Jis sako, kad tektų, žinoma, politikuoti, prisitaikinti. Jis sako, kad jo užuojauta visados baudžiauninkų pusėj. Esą ir dvarininkų yra visokių. Jis mėgina ginti Rietavo kunigaikštį Oginskį. Šis esąs ne toks, kaip kiti. Jo baudžiauninkai sočiai gyveną.

Čia Mackevičius dar labiau įširsta. Jo supratimu visi dvarininkai esą vienodi. Jiems visiems rūpi tik baudžiauninkų išnaudojimas, bet prie to reikalo visi įvairiais keliais einą. Vieni rykštėmis daugiau nori iš jų išspausti, o kiti šiokiomis tokiomis lengvatomis ar baudžiauninkų paleidimu be žemės, kad šie paskui, neradami kitos išeities, eitų į dvarą dirbti jiems padiktuotomis sąlygomis. Visiems ponams vien tik pelnas rūpi.

Toliau Mackevičius prisimena savo jaunystės vargo dienas. Jis sakosi, kad jam teko dvaruose mokytojauti, būti Ukrainoj ir kitur, ir jam žmonių vargai gerai žinomi, kaip ir nesvetimas jam ponų gyvenimas. Bet šit... kun. Mackevičius Rusijoje suranda bajorų, kurie persiėmę demokratinėmis revoliucinėmis idėjomis...

(Tęsinys 8-am pusl.)

Sukaktuvininių Metų Dovanos

Šiais metais Crane Savings mini savo 30 metų sukaktį. Šia proga bendrovės vadovybė nutarė duoti dovanų visiems naujiems ir seniems taupytojams. Štai jos:

1. Kas atidarys naują sąskaitą arba padės į senąją \$50.00 ar daugiau, tai gaus dovanų bendrovės raktą su termometru arba puikų piniginę.
2. Kas padės \$150.00 ar daugiau, tai gaus stiprų ir parankų plastikinį arba nailoninį shopping bag (krepsį pirkiniams).
3. Kas padės \$500.00 ar daugiau, tai gaus saugią dėžę dokumentams laikyti arba perlų karolius.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

2555 WEST 47th STREET

LAfayette 3-1083

B. R. Pietkiewicz, prez.; E. R. Pietkiewicz, sekr. ir advokatas

Mokame aukštus dividendus. Kešiuojame čekius. Paduodame ir išperkame valstybės bonus. Taupytojams patarnavimai veltui.

ATIDARYKITE SĄSKAITĄ ŠIANDIEN. APDRAUSTA IKI \$10,000 DARBO VALANDOS: pirmad. ir ketv. nuo 9 iki 8 val. vak.; antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 5; trečiadienį uždaryta, o šeštadienį nuo 9 valandos iki vidudienio.

STUDENTŲ DIENOS

Redakcijos adresas: J. Šmulskštys, 726 W. 55th Street, Chicago 9, Ill.

REDAGUOJA REDAKCINĖ KOLEGIJA:
S. Novickis, J. Šmulskštys ir H. Žibas

Religinis momentas jaunimo diferenciacijoje

Paliekant religinio momento mūsų jaunimo organizacijose reikšmę kitai progai, norisi pastebėti, kad jaunimo diferenciacijavimas į religiją teigiamai ar neigiamai vertinančius sparnus mūsų visuomenėje yra atgyvenęs savo laiką.

Pirma, nebėra jaunuomenėje aiškiai antireliginių nusiteikimų. (Juos bandoma išugdyti ne iš kairės, bet iš dešinės, įvairiomis priemonėmis mėginant nuo religijos visiškai atstumti tuos, kurie savo tikėjime pasižymi tam tikru savarankiškumu.)

Antra, religiniu par excellence save laikąs sąjūdis yra dvasiškai suskilęs į laisvės išvis bijantį ir vien klusnumu tikintį sparną ir į laisvės problemą gyvai išgyvenančius ir jai moraliai priimtino sprendimo moderniajame gyvenime ieškančius.

Trečia, organizacija, kuri "būtų turėjusi" paveldėti visas laicistines tradicijas (santariečiai), jų nepaveldėjo, gi Santaros intelektualai užsiiminėja tomis pačiomis problemomis, kaip ateitininkai prof. A. Maccina ir dr. J. Girnius (žr. jo interview SZ 46 nr.).

Žiūrint blaiviomis akimis, religinis požiūris šiuo metu diferencijuoja studentiją į (1) klusniusius konservatorius, akiai priimančius, kas "įprasta", "savaimė suprantama", ir autoritetų įsakyta, (2) nuoširdžiai ieškančius, kurie gyvenime randa daug klausimų ir juos sąžiningai savo jėgomis mėgina spręsti, priimdami tik tai, kas jiems patiems atrodo teisinga, ir (3) abejinguosius.

Ligšiolinė lietuviškojo jaunimo auklėjimo sistema ugde pirmąjį ir trečiąjį tipą. "Klusnieji" išaugdavo, kai dvasios vadovams "pasisekdavo", o abejingieji — daugumoje atvejų. Mūsų interesavimasis skirtingo tipo, atsakomingsniu, savarankiškesniu ir moralesniu žmogumi mus verčia skelbti ir naują ugdymo idealą. Šis idealas yra bendras ir minėtiems ateitininkų intelektualams, kurie nuo "amžinos tiesos" eina į "žmogų", ir santariečiams, kurie nuo "žmogaus" skverbiasi į "tiesą".

Būtų racionaliau, jei ateitininkai ribotųsi pirmuoju tipu (kuris jų organizacijai psichologiškai artimesnis), mums palikdami antrąjį. Tačiau gyvenimas neseka logiką, ir, atrodo, jaunimo organizacijose religijos atžvilgiu esame atsidūrę toje padėtyje, kurioje Amerikos respublikonų ir demokratų partijos yra politikoje: skirtumai abiejų grupių

viduje, bet daug bendro abiem.

Iš šio nelogiško, tačiau žmogiškai suprantamo išsivystymo galima laukti vaisingesnio idėjinio dialogo, kurį sugestiuoja ir dr. J. Girnius minėtame interview. Tačiau tam būtina, kad kai kurie ateitininkai atsisakytų giliai užgaunančio metodo skleisti nežinantiesiems gandelius, kad visi nekatalikai ir šiaip krtiškiau galvojančys yra "bedieviai", išsirengę į žygį suvedžio ti dar nepažyduosį lietuvių žiedą, ir pan.

Antra: būtina išryškinti, kad, nepaisant tarp mūsų esančių panašumų, yra pagrindinis skirtumas tas, kad ateitininkuose *neklusantis paklusnumas* yra oficialioji organizacinė dorybė, o santariečiuose *savarankiškas apsisprendimas* yra būtinybė kelyje į tiesos ieškojimą.

Kiek šio apsisprendimo pobūdis (prieiti įsitikinimai) sutampa su tuo, kas kitų buvo nekritiškai priimta — ne mums rūpintis. Mums svarbu, kad žmogus turėtų apsisprendimo teisę, bet mes nerekvizuojam iš anksto jos rezultatų. Žmogui paliekama galimybė būti moraliu, tačiau jis nepriverčiamas tokiu būti, nes juk žinoma, kiek verta moralybė per prievartą.

Trumpai: mus skiria ne religinės vertybės, bet laisvės (moralinio pasirinkimo) ar prievartos (mechaninio privalomumo) akcentavimas religinių — o taip pat ir visų kitų — vertybių atžvilgiu. G.K.

Kūrybinės energijos darbas

Į LAISVĘ VEDA MŪSŲ KELIAS — Antroji Metinė Santaros Knyga, 1956 Red. V. Kavolis ir V. Adamkavičius.

Š.m. pavasaryje kol. V. Kavolis ir V. Adamkavičius suredagavo antrąją metinę Santaros knygą, vardu: "Į Laisvę Veda Mūsų Kelias".

Pirma, įdomus šis leidinys jau vien dėl to, kad visas darbas atliktas studentų. Reta kas iš studentų tarpo parodo tiek iniciatyvos ir kūrybinės energijos. Antra, šis straipsnų rinkinys vertas ypatingo dėmesio todėl, kad bando nuoširdžiai išreikšti santarietišką dvasią ir konkrečiai supažindinti skaitytoją su jų galvoseną ir aspiracijomis. Tai labai svarbus tikslas, nes per praeitus du metus nuo Santaros įsikūrimo, Santaros augimas buvo lydi-

mas su daugeliu neužsiltarnautų priekaištų, iš dalies dėl stokos informacijų, iš dalies, galia pastebėti, dėl piktos valios. Tad reikia tikėtis, kad šis leidinys, objektyviai painformuodamas skaitytojus, atliks didelį darbą.

Toliau vertinant šį leidinį, galima jį padalinti į tris dalis.

Du ilgiausi leidinio straipsniai, sudarantieji pirmąją dalį, yra daugiausia filosofinio turinio, žiūrį į santarietį iš teorinio taško (psl. 13 — Santariečio Atsakymas į Gyvenimo Problemas, psl. 19 — Laisvo žmogaus Tiesa). Santarietis — žmogus sąmoningo ir laisvo galvojimo: tolerancija ir humaniškumas jam esminiai principai. Bet svarbiausiu santarietis pripažįsta laisvę. "Laisvė yra toksai gyvenimo būdas, kada *individo sąžinė* laikoma galutiniu arbitru klausimuose, kurių *protas* negali moksliniu objektyvumu išspręsti". (psl. 19.) Šis laisvės konceptas ir yra raktas, kuris atskleidžia santariečių dvasinį veidą. Šį konceptą galima laikyti pagrindiniu santariečių galvojimo dėsniu. Iš jo ir išplaukia visi santariečių principai: sąmoningumas, humaniškumas ir t.t. Pavyzdžiui, laisvė sau, anksčiau minėta prasme, reikalauja pripažinimo ir kitiems laisvės. Šita sąveika ir yra santarietiškų principų pagrindas. Santarietiškame gyvenime šis laisvės konceptas nėra, kaip pas daugelį kitų, tuščias ir bereikšmis pareiškimas, bet jis yra pilnas gyvenimiškos reikšmės.

Kaip pirmoje dalyje išdiskutuotas idealas yra realizuojamas praktikoje, galime netiesioginiai spręsti iš straipsnių: "Santarietiškos Veiklos Apžvalga" (psl. 35) ir "Vaizdai iš Santariečių Stovyklos" (psl. 39).

Šiuose straipsniuose išdėstyta santariečių organizuota veikla visuomenėje. Iš jų matom, kad santariečiai gyvai veikia bei dalyvauja jaunimo ir studentų organizacijose. Jie taip pat neužmiršta kultūrinių bei politinių reikalų. Jei sutiksime su patarle: "Darbai garsiau kalba už žodžius", tada su malonumu galime sakyti, kad Santara, kaip organizacija, yra išlaikius savo idealus ir aspiracijas. Kaip S. Šimoliūnas mini savo straipsny "Santariečio Atsakymas į Gyvenimo Problemas", organizuota veikla labai artimai surišta su pavienių narių pažtūromis ir veiklumu. Iš to galime spręsti, kad ir pavieniai santariečiai per daug nesiskiria nuo pamintų idealų.

Trečiąją leidinio dalį sudaro trys straipsniai, kuriuose iškeliamos problemos, su kuriomis santarietis, o ir dauge-

lis nesantariečių, turėtų susipažinti, jei dar lig šiol su jomis nėra susipažinę.

Kol. V. Adamkavičiaus str.: "Jaunoji Karta Tautos Laisvės Kovoje" yra iš dalies istorinio pobūdžio. Šio str. autorius aptaria jaunimo atliktą darbą tėvynės laisvinimo kovose, bet kartu ir klausia, kokia dabartinio mūsų jaunimo rolė šių dienų laisvinimo kovoje. Autorius pabrėžia, kad vienas iš svarbiausių reikalavimų rezistencijos dvasiai išlaikyti yra naujosios kartos ugdymas sąmoninga, aktyvia ir humaniška.

Kol. J. Šmulskštys, rašydamas šiuo klausimu, nurodo stoką vieningumo politinėje veikloje. Išdėstęs pragmatinės filosofijos dėsnius, siūlo jų sąlyginį pritaikymą lietuviškam politiniam gyvenimui. Tokiu būdu, autoriaus nuomone, būtų galima į politinį veikimą įnešti vieningumo ir konkretumo.

Horstas Žibas savo straipsny "Lietuvos Jaunimo Sovietinimas" pažvelgia į ateitį ir klausia, kokie bus mūsų santykiai Lietuvą išlaisvinus su tais, kurie pergyveno komunistų režimą? Mums teks didelis komunistinių pažtūrų inteligentijos perauklėjimo darbas. Toks klausimo pastatymas labai svarbus. Jis primena mums mūsų pagrindinius tikslus ir gal būt šiek tiek sumažina mūsų skirtumus bei susiskaldymus.

Be minėtų straipsnių, leidinyje dar yra tilpę kelios partizanų dainos, kuriose išreikiama tėvynės meilė ir pasiryžimas laisvės kovai.

Bendrai visi straipsniai yra aukšto intelektualinio lygio, literatūriniu atžvilgiu gal kiek per sunkūs pradedantiems studijuoti. Mano nuomone, į juos reiktų atkreipti ypatingą dėmesį, skiriant lengvesnio turinio straipsnelių.

Baigiant noriu palinkėti leidėjams neapsiriboti šiuo leidiniu, o priešingai: jį plėsti ir didinti. Kiekvienas naujas leidinio pasirodymas skaitančiųjų bus sutiktas su džiaugsmu ir malonumu. R. V.

Iš studentų gyvenimo

Š.m., jau trečią kartą iš eilės, metinis Liet. Stud. Santaros suvažiavimas - stovykla įvyks Tabor Farmoje, Sodas, Mich., rugsėjo 7-9 dienomis. Kaip visada, ir šį kartą santariečiai gaus žymią nuolaidą už nakvynę ir maistą.

Į Tabor Farmą suvažiavimo dalyviai pradės rinktis ketvirtadienio (rugs. 6 d.) vakarą, gi oficialioji programa prasidės penktadienį ryte. Norintieji suvažiavime dalyvauti registruojasi per vietos Santaros skyrių valdybą arba tiesioginiai per *Juliją Šmulskštį*, 726 West 55th St., Chicago 9, Ill. Tel. DRexel 3-0487.

* * *

Šių metų Santaros metiniam suvažiavime yra numato-

mi pranešimai ir diskusijos studentams aktualiais kultūriniais ir visuomeniniais klausimais. Taip pat bus svarstomi organizaciniai bei filisterių reikalai. Penktadienį numatomas linksmas lauzas, o šeštadienį meno vakaras.

Santaros metinio suvaž. metu įvykstančio meno vakaro (rugs. 8 d.) programą atliks Chicago šviesiečiai. Suvažiavimui yra taip pat ruošiamas Santaros 3 metų veklos paroda.

Naujoji Liet. Stud. S-gos c. v-ba jau pasiskirstė pareigomis: J. Karklys, pirm.; V. Valaitis, vicepirm.; R. Kliorytė ir D. Tallat-Kelpšaitė — sekretorės; J. Liubinskas, išd.; K. Jėčius ir T. Remeikis — nariai. "Studentų Dienų" redakcija naujai valdybai linki sėkmės vadovaujant lietuviškai studentijai JAV.

Ateinančiame Santaros visuotiniame suvažiavime bus svarstomi filisterių reikalai. Dabartinę Santaros filisterių valdybą sudaro V. Kavolis, pirmininkas; R. Grudziński ir A. Ratas.

Birželio 23-24 d. Port Jervis, N.Y., įvyko bendra rytinių pakraščio šviesiečių ir santariečių stovykla.

Ši pavasarį išrinkta nauja Chicago Santaros valdyba (V. Vidugiris, G. Laužikaitė ir J. Bagdonas) stipriai pagyvino skyriaus veiklą, kuri buvo pradėta susirinkime skaitytu R. Žukaitės įvertinimu naujausios K. Bradūno knygos: Devynių Baladžių. Be jos, dar kalbėjo H. Žibas apie Miltono Prarastojo Rojaus idėjinius aspektus ir R. Valtys — apie

zoologinius "stebuklus". Kitame susirinkime V. Kavolis pravedė pašnekesį bendraisiais mūsų kultūriniais klausimais. Balandžio 1 d. proga skyrius išleido vienkartinį aktualiosios juokdarybos laikraštį — Krambambulį.

Gegužės mėn. Chicago santariečiai uoliai talkininkavo Jaunimo Peticijos Prez. Eisenhoweriui parašų rinkime. Pati peticijos idėja ir jos pirminiai darbai priklauso trim skyriaus nariams: V. Adamkavičiui, R. Mieželiui ir B. Mačiukai.

Atėjus vasarai skyrius savo veiklą perkėlė į gamtą. Buvo surengtos iškylos į Ravinia Park ir Tremont, Ind. Netolimoje ateityje Chicago Santaros skyrius organizuoja Detroito, Clevelando, Urbanos ir Chicago santariečių stovyklą Watervliet, Mich. (R.N.)

Šiuo metu Vokietijos Lietuvių Studentų Sąjungai priklauso 35 nariai. Dauguma iš jų yra išsisklaidę po visus Vakarų Vokietijos kampelius. Esant tokiai padėčiai, neįmanoma įgyvendinti platesnės veiklos. Kiekvienais metais yra rengiamas Pabaltiečių Studentų Suvažiavimas. Jo ribose įvyksta ir liet. stud-tų suvažiavimas. Šiais metais šis suvaž. įvyks rugpjūčio 2, 3 ir 4 d.

Kolegas G. Kunstmanaitę ir B. Juodelį, neseniai sukūrusius šeimą, nuoširdžiai sveikiname ir linkime daug laimės — SD.

Chicago įvykusio kultūros kongreso Jaunimo Sekcijos posėdžių metu paskaitas skaitė studentai: G. Prielgauskaitė, L. Sabaliūnas ir A. Barzdukas. Jaunimo Sekcijos organizatoriaus ir pravedėjas buvo B. Juodelis. Sekcijos posėdžių

metu buvo įteikti diplomai pirmiesiems Liet. Stud. S-gos JAV garbės nariams: p. Talaševičiui, p. Mačiui ir p. J. Bačiūnui. Visi šie mūsų visuomenės veikėjai yra daugumai ir materialiai padėję lietuviškai studentijai tremtyje.

Birželio 16, 17 d. Washingtone įvykusio sąskrydžio metu, jaunimo susirinkime kalbėjo studentai: V. Adamkavičius, V. Kajakas ir Z. Rekašius.

Neseniai vienos politinės pakraipos spaudoje santariečiai dėl nekandidatavimo į centrinį Liet. Stud. S-gos organą buvo apkaltinti kaip "bėgą iš sąjungos veiklos". Kaltintojai užmiršta, kad 1952 m. jie patys nekandidavo, taigi jau

pirmieji pradėjo "bėgimą iš sąjungos". Iš kitos pusės tie kolegos, kurie užsiiminėja nepagrįstų kaltinimų skleidimu, turėtų daugiau pastudijuoti dabartinę s-gos veiklą ir pagalvoti, kas būtų atsitikę iš s-gos Užsienio Skyriaus ir jo leidžiamo biuletenio Lituanus, s-gos biuletenio Studentų Gairės, Alumnų suorganizavimo, Kultūros Kongreso Jaunimo Sekcijos surengimo ir daugelio kitų svarbių studentų s-gos darbų, jei juose santariečiai nebūtų pasiėmę didžiąją dalį darbo naštos.

Paskutiniame angliškojo studentų biuletenio Lituanus n-ry yra pažymėta, jog į redakcinę kolektyvą įėjo Vida Gaskaitė. Biuletenio vyr. redaktorius yra Leonas Sabaliūnas.

BIZNIO IR FINANSŲ PATARĖJAS

Pirkdamas ar parduodamas prekybos įstaigą, organizuodamas ar padidindamas įmonę ar kokį būtinį, pasitark su

WILLIAM J. DRAKE
-DRAGŪNAS

85-03 Wareham Place,
JAMAICA, N. Y.
Tel. Jamaica 6-7272

Mes
mokame
Aukštą
Dividendą

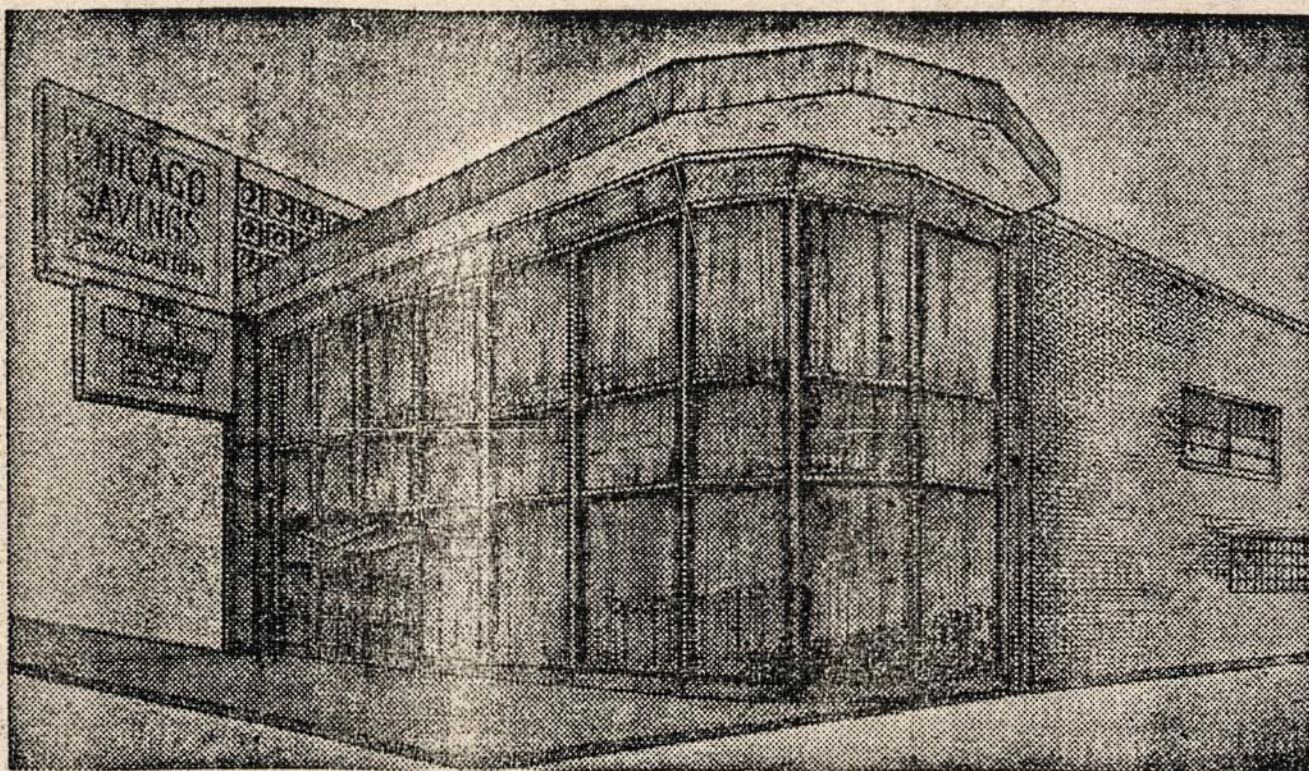
MIDLAND

Savings and Loan
Association

PER 40 METŲ
VISŲ LIETUVIŠKŲ
KOLONIJŲ
SAUGIAUSIA IR
PELNINGIAUSIA
TAUPYMO
BENDROVĖ

4038 Archer Avenue Tel. LA3-6719
AUGUST SALDUKAS Prezidentas

gų priežiūros ir visos tur. Skirtumas yra tik toks: kai teikia pelningesnius ir naud. Chicago Savings nuo pa. visas taupymui idėtas suma. investmentams). Kas liečia nemokamai teikia patarnavi. Chicago Savings bendro. iki 8,000,000.00. Kviečiam. kais — atsiklauskite.

vienodai reikala. amų sumų atsargos, bet daugumas atideda daugiau, negu reikalaujama. bendrovės yra patogesnės taupytojui, visada išmokėjo ir išmoka aukštesnius dividendus ir. įsikūrimo dienos 1924 m. per daugiau, negu 32 metus, visada išmokėdavo taupytojams. kštais dividendais (ir dabartiniu metu ši įstaiga moka aukščiausius dividendus "paid-up" sus patarnavimus—tai Chicago Savings yra viena iš nedidelio skaičiaus tų bendrovių, kurios keičiant čekius, apmokant šeimų sąskaitas ir atliekant kitokias pinigines operacijas. žiningai ir ekonom.škai prityrusių lietuvių tvarkoma, padidino savo turtą daugiau, negu pas mus, į mūsų pažangią, tvirtą finansinę įstaigą. Gyvenantieji toliau gali taupyti lais-

Chicago Savings and Loan Association naujai statomas namas, kuris bus baigtas šių metų gale.

Mes iš anksto kviečiame visus atsilankyti į mūsų naujojo namo šaučių atidarymą (Grand Opening), įvykstantį 1957 m. sausio mėnesį.

Saugiausia ir pelningiausia vieta taupomiems pinigams laikyti yra apdraustose taupymo bendrovėse, kuriose kiekvieno taupytojo indėliai yra pilnai apdrausti iki \$10,000 Jungtinių Valstybių valdžios agentūroje. Visos bendrovės, turinčios šitokių draudimų yra vienodai saugios, visos stropiai valdžios įstai-

CHICAGO
621 So. Western

Savings and LOAN ASSOCIATION
Covehill 6-7575
Chicago, Illinois

Atdara pirm. nuo 12 iki 3, antr. penkt. nuo 9 iki 4, ketv. nuo 9 iki 8, trečiad. uždaryta visą dieną, o šešt. nuo 9 iki 2 v. p. p.

(Tęsinys iš 5-to pusl.)

Girdi, jie nori nuversti baudžiavą ir cėsoriaus valdžią... Tai Černiševskis, Gercenas ir kiti. Jie esą mūsų draugai, ir Akelaičiui pataria mesti pataikavus visokiems Oginskams, Karpjams, Šemetoms ir kit.

Vadinasi, duoklės atidavimas "vyresniam broliui". Lietuvos bajorai visi iki vieno purvais drabstomi, pavaizduojami visi kaip vienas pelno tik trokštą, baudžiauninkus išnaudoja, o štai Rusijoje kas kita... Vadinasi, nedakepta. Tiek nedakepta ir prisvilinta, kad net autorius rašoma apie neteisingas skriaudas... Lyg skriauda dar gali būti ir teisinga. Gal... tokių dvarininkų kaip Černiševskis, Gercenas daromos skriaudos yra teisingos... Kaip ir "teisingos" komunistų daromos skriaudos.

Na ir aišku, to bręstančio Lietuvoj sukilimo siūlai veda ne į Vilnių ar Varšuvą, bet į Peterburgą. Mackevičius pasakoja Akelaičiui:

— Žmonės teisingai sako: manifestas netikras, nes jis nepatenkina žmonių troškimo. Tikrąjį manifestą paskelbsime mes! Taip, mano ponai. Ateis diena — ir ji ne už kalnų — kada mes duosime žmonėms ir laisvę ir žemę! Tikrasis manifestas jau ruošiamas. Jis ruošiamas ten pat, Peterburge, caro pašonėje. Jį ruošia ne cėsoriaus komitetai, o kovotojai už liaudies išlaisvinimą iš baudžiavos jungo. Tai bus kovos manifestas. Jį ruošia Černiševskis su savo draugais Peterburge, jį garsina iš Londono Gerceno "Kolokolas". Palaukite, aš jums kai ką parodysiu..."

Ir Mackevičius išima "Kolokolą"... Ir čia jis keletą "Kolokole" tilpusių straipsniukų ištraukias paskaito.

Iki "Sukilėliai" nėra ištiesai atspausdinti, sunku kas nors apie juos bendrai pasakyti, kad jau jų pradžioje autoriaus pasistengta gyvenamai aplinkai duoklę atiduoti. O be tos duoklės "Sukilėliai" nepasirodytų.

Ir įdomu, kad V. Mykolaičio-Putino tas dailiosios raštijos kūrinys ne iš karto buvo knyga atspausdintas, bet spausdinamas Lietuvos TSR tarybinių rašytojų sąjungos organe "Pergalė". Išidėmėkime ne Lietuvos TSR rašytojų, bet tarybinių rašytojų. Vis tvirčiau, vis drąsiau taip pasivadins.

Gal tos drąsos sumetimais ir "Sukilėliai" spausdinami

pirma "Pergalė", o paskui jau išeis atskira knyga: jei pasirodytų per maža duoklė atiduota "vyresniam broliui", tai dar būtų galima šis tas pridėti.

Vargas, tikras vargas tokiose gyvenimo sąlygose, kaip nūnai susovietintos Rusijos imperijos Lietuvos kolonijoje kas nors didesnio, didingesnio sukurti, kai laisvė po šluota pakista. Bet geriau, kai kuria, o nedūsauja rankas sudėję. Pėlus nuo grūdų lengviau atskirti, kai susilaukiama derliaus.

J. Vlks.

Anglų Kalbos Pamokos

K. GINEITIS
6402 So. Fairfield Ave., Chicago 29
Telefonas: HEMlock 4-8037
(3-ias augštas, durys po kairei, arti 63-čios gatvės ir California Ave.).
Duoda prieš karą baigęs Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios.
VERTIMAI - ANKETOS - LAIŠKAI

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

Padėkime artimiesiems Lietuvoje ir Sibire

Siunčiame į Lietuvą, SSSR teritorijas ir visą Europą pilnai apmokėtus anglų medžiagų, avalynės, maisto ir vaistų užsakymus, parinktus iš katalogų, taip pat išsiunčiame ir įkainuojame vietoje siuntėjo supakuotus siuntinius. Labai pigūs pas mus užsakomi vaistai. 60 gm streptomycino ir 100cc penicilino ir 500 tablečių serpasil tik \$30.75 siunčiant ekspresu iš Anglijos. Lietuviškas ir sąžiningas patarnavimas.

Dirbame 6 dienas: 9—6 val.
PATRIA GIFT PARCEL CO.
3741 West 26th Street
Chicago 23, Ill.
CRawford 7-2126
(Skelb.)

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val.
Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tiksliai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antrad. nuo 1-5, Trečiad. ir Šeštadienį tiksliai susitarus.

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2—4 ir nuo 6—8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 ki 4 po pietų.
Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: VI 7-0600; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIZIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4055 ARCHER AVENUE
(Kampas Archer ir California Ave.)
VAL: 2—4 po pietų ir 6—8 vakare, šeštadieniais 2—7 p.p., išskyrus sekm.

Rezid. tel.: STewart 3-4511
Ofiso telef.: YArds 7-1166

DR. J. GUDAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35th STREET
Kampas Halsted ir 35-tos gatvės
Išvykęs atostogų iki rugpjūčio mėn. 5 dienos.

DR. A. JENKINS

PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2—4 po pietų ir 7:30—9 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta
Ofiso telefonas: PROspect 6-3838
Rezid. telefonas: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Ave., Cicero, Ill.

Atostogose iki rugpjūčio mėn. 4 d.

Butas: 1526 So. 49th Ave., Cicero Ill.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210

Jei neatsiliepia šaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRIUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12—2:30
Daily afternoons
Vakaraš: pirmad., antrad., ketvirtad 6—8:30. Trečiadieniais tik susitarus

Dr. A. Valis - Labokas

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. Moterų Ligos
3267 SO. HALSTED STREET
Telefonas: DANube 6-1125
Valandos: 1—4 ir 6—8 vakaro.
Šeštadieniais 1-4 val. po pietų.

Dr. Julia Monstavičius

GYDYTOJA IR CHIRURGE
Moterų ir vaikų ligos
10748 SO. MICHIGAN AVE.
Tel.: PU 5-6766
Naktį skambinti rezidencijon.
1653 W. 103rd St., Beverly Hills
Tel.: BEverly 8-3946
Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po pietų kasdien, išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. po pietų.

DR. A. MACIŪNAS

atostogose iki rugpjūčio mėn. 2 d.
Reikalui esant prašau kreiptis į
Dr. V. Mušinską, 5700 So. Wood St.
Ofiso telef.: PROspect 6-2240
Rezidencijos tel.: WA 5-4860

DR. CONSTANCE O'BREITIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2408 WEST 63rd STREET
Tel.: HEMlock 4-5524
Hours by appointment only.

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(įėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p.
7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12.
Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. Z. RUDAITIS

savo ofisą perkėlė į nuosavus namus
2745 WEST 69th STREET
(prieš Holy Cross ligoninę)
Priėmimo val.: pirmad., antrad., ketv. ir penktad. 2—4, 6—8 val. po pietų.
Šeštadieniais 2—4 val. po pietų.
Ortopedinių ligų specialistas.
Tel.: REpublic 7-2290

DR. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2—4 ir 6—8.
Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus.
Ofiso telefonas: YArds 7-4787
Namu telef.: PROspect 6-1930
Jei neatsilieps viršutiniai telefonai, šaukite Midway 3-0001

Telef. ofiso: CLiffside 4-2896
Rezid.: LAfayette 3-1172

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų.
Šešt. 2-6 val. popiet, išskyrus šeštad.

Skaitykite "N-nas"

8 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JULY 28, 1956

DR. VYT. TAURAS. TUPČIAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos.
Ofisas ir rezidencija: 2410 W. 51st St.
(antras namas nuo Western Ave.)
Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro, antrad., treč. ir penkt. 6-9 v. v. ir šeštad. 2-4 val. po pietu.

DR. V. P. TUMASONIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
CHIRURGINES LIGOS
Ofiso telef.: HEMlock 4-2123
6255 SO. WESTERN AVENUE
Rezid. telef.: PROspect 6-8484

Atostogose iki rugpjūčio mėn. 20 d.

DR. J. VAITAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th COURT, CICERO
Kasdien 10-12 ryto ir 5-8 val. vak.
Šeštadieniais 10-2.
Ofiso ir buto telef.: OLYmpic 2-1381

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400

Dr. Ona Vaškevičius

(VAŠKEVIČIŪTE)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1—3 popiet ir nuo 6—8 val. vakaro; šeštad. 1—4 popiet, trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvės)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val.
Šeštadieniais 2-4 val. po pietu
Sėkmadieniais uždaryta

DR. BRUNO J. ZUBRICK'AS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6400 SO. KEDZIE AVE.
Valandos: 2—4 po pietų ir 7—9 vak., trečiad. ir sekmad. pagal susitarimą.
Telefonas: HEMlock 4-7899
Namu tel.: HILLtop 5-2557

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai-Protezai, Med. Baudžai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9—4 ir 6—8. Šeštadieniais 9—1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Illinois
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Telefonas: YArds 7-7381
Priima: Vakaraš nuo 6 ir 9 val.
Šeštad. nuo 10 ryto iki 4 po pietų.
Treč. ir sekmad. pagal susitarimą.
4455 S. CALIFORNIA AVE., Chicago

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YArds 7-1829

Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.
Trečiad. nuo 10-12; penktadienį 10-2.
Šeštadieniais 10—2 val. po pietu.

Dr. Kazimieras MICHEL

Optometristas - Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įveda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YArds 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro. Tikrinu klausą ir pagelbėju neprigirdintiems.

DR. S. VAITUSH, Opt.

Palengvins akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svaigimo arba aptemimo nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliaregystę. Prirengiu teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimai daro su elektra, parodančia mažiausią klaidą. Speciali atyda kreipiamos mokyklos vaikus.
VALANDOS:
Nuo 9:30 ryto iki 7:00 vakaro.
Šeštadieniais iki 4 val. vakaro.
Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YArds 7-1373

Piktas berniukas

Ivan Ivanič Lapkinas, malonios išvaizdos jaunas vyras, ir Anna Semenovna Zamblicaja, jauna mergaitė užriesta nosyte, nusileido žemyn staciūojų krantu ir atsisėdo ant suoliuko. Suoliukas stovėjo prie pat vandens, tarp tankių jaunų karklų krūmų. Puiki vietelė! Jūs atsisėdote čia, ir pasaulis Jūsų nemato, nebent tik žuvis ir vandens vorai, žaibo greitumu zujantieji vandens paviršium. Jaunieji žmonės buvo apsiginklavę meškerėmis, tinkliukais, dėžutėmis su sliėkais ir kitais meškeriojimo reikmenimis. Atsisėdę juodu tuoj ėmėsi darbo.

— Džiaugiuosi, kad mudu, pagaliau, esame vieni du, — pradėjo Lapkinas, dairydamašis. — Aš turiu jums daug pasakyti, Anna Semenovna... Labai daug... Kai aš pamačiau jus pirmą kartą... Pas jus ima... Aš supratau tada, kam aš gyvenu, supratau, kur mano dievaitis, kuriam aš turiu paskirti savo dorą, darbštus žmogaus gyvenimą... Tur būt, didelė žuvis ima... Pamatęs jus, aš pamilau pirmą kartą savo gyvenime, pamilau aistringai... Netraukite dar... tegu paima geriau... Pasakykit man, mano brangioji, maldauju jus, ar aš galiu tikėtis. — ne abipusės meilės, ne! — nesu jos vertas, nedrįstu net pagalvoti apie tai, — ar galiu tikėtis... Traukite!

Anna Semenovna pakėlė ranką su meškerykste, trūktelėjo ir suriko: ore blykstelėjo žaliai sidabrinė žuvytė.

— Dieve mano, ešerys! Ak, ak... Greičiau! Pabėgo!

Ešerys atsikabino nuo kabliuko, pašokinėjo žole ir... šmaukstelėjo į vandenį!

Besivydamas žuvį Lapkinas kažkaip iš netyčių, vietoje žuvies, sugriebė Annos Semenovnos ranką ir taip pāt iš netyčių prispaudė ją prie savo lūpų... Ji atitraukė ranką, bet buvo per vėlu: judviejų lūpos iš netyčių susijungė pabučiamui. Visa tai įvyko kažkaip iš netyčių. Po pirmojo bučio sekė antras, paskui priesaikos, įtikinėjimai... Laimingos minutės! Bet šiame gyvenime nėra nieko absoliučiai laimingo. Nuodai arba glūdi pačioje laimėje, arba atsiranda iš kažin kur. Taip buvo ir ši kartą. Kai juodu pasibučiavo, staiga pasigirdo juokas. Juodu žvilgtelėjo į upę ir apstulbo: vandeny iki juosmens stovėjo nuogas berniukas. Tai buvo Kolia, gimnazistas, Annos Semenovnos brolis. Jis stovėjo vandenyje, žiūrėjo į porelę ir gyvatiškai šypsojosi.

— A-a-a... judu bučiuojatės? — tarė jis. — Na, gerai! Pasakysiu mamai.

— Tikiuosi, kad jūs, būdamas padorus žmogus... — ėmė neaiškiai šnabždėti Lapkinas, paraudęs. — Žiūrėti iš pasalių negražu, o pasakoti — žema.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JULY 28, 1956

biauru ir šlykštu... Manau, kad jūs, būdamas padorus ir taurus žmogus...

— Duokite rublį, tai nesakysiu! — tarė taurusis žmogus. — O je ne — tai pasakysiu.

Lapkinas išėmė iš kišenės rublį ir padavė jį Koliai. Kolia suspaudė rublį šlapiame kumšty, švilptelėjo ir nuplaukė. O jaunieji žmonės ši kartą jau daugiau nesibučiavo.

Kitą dieną Lapkinas atvežė Koliai iš miesto dažus ir sviadinuką, o sesuo padovanojo jam visas savo dėžutes nuo piliulių. Po to teko padovanoti ir sagas su šuniukų snukučiais. Piktajam berniukui visa tai, aišku, patiko ir, norėdamas gauti dar daugiau, jis ėmė sekti isimylėjusius. Kur beeitų Lapkinas su Anna Semenovna — ten ir jis. Nė vienai minutei nepalikdavo jų vienu.

— Niekšas! — griežė dantiomis Lapkinas. — Toks mažas, o koks jau didelis niekšas! Kuo gi jis pavirs vėliau?!

Visą birželį Kolia nedavė ramybės vargšams isimylėjusiems. Jis grasino skundu, sekė juos ir reikalavo dovanų; jam vis buvo per mažą, ir pagaliau jie ėmė šnekėti apie kišeninį laikrodį. Ir ką gi? Teko prižadėti ir laikrodį.

Vieną kartą pietų metu, kai atnešė vaflių, jis staiga ėmė kvatoti, mirktelėjo viena akimi ir paklausė Lapkiną:

— Ar pasakyti? A?

Lapkinas baisiai paraudo ir vietoje vaflių ėmė kramtyti servetėlę. Anna Semenovna pašoko nuo stalo ir pabėgo į kitą kambarį.

Šitokia padėtis tęsėsi iki rugpiūčio pabaigos, iki tos dienos, kai Lapkinas, pagaliau, oficialiai paprašė Annos Semenovnos rankos. O, kas tai per lai-

minga buvo diena! Pasikalbėjęs su jaunosios tėvais ir gavęs sutikimą, Lapkinas visų pirma nubėgo į sodą, ieškodamas Kolios. Radęs jį, Lapkinas vos nepravirko iš džiaugsmo ir griebė piktąjį berniuką už ausies. Pribėgo taip pat Anna Semenovna, kuri irgi ieškojo Kolios, ir čiupo už kitos ausies. Reikėjo matyti, kokie laimingi buvo isimylėjusių veidai, kai Kolia verkė ir maldavo jų:

— Mielieji, brangieji, balan-

dėliai, nedarysiu taip daugiau!

Ai, ai, dovanokite!

Ir jau daug vėliau juodu dažnai sakydavo, kad per visą isimylėjimo laiką nė viena kartą nejuto tokios laimės, tokio pagaunančio smagumo, kaip tuo momentu, kai tasė už ausų piktąjį berniuką.

1883 m.

Iš rusų kalbos vertė A. Z.

Skaitykite "N-nas"

SVEIKI DANTYS - LAIMINGI ŽMONĖS!

Kiek skausmų tenka prikentėti, naktų nemiegoti vien dėl to, kad laiku nebuvo susirūpinta tinkama dantų priežiūra. Pervėlu būna tada, kai dantys ima pūti ir pasidaro jūsų kančių, nemalonumų bei daugelio vidaus ligų priežastimi.

Nedarykite klaidos! Veikite šiandien! Išigykite

DR. A. J. GUSSEN'O (GUSTAINIO) KNYGĄ

Dantys, jų priežiūra, sveikata ir grožis

Lietuvių kalba tai pirmas platesnis veikalas apie dantis! 200 pusl., kietais drobiniais viršeliais, kainuoja — \$4.00. Siųskite čekį arba Money Orderį:

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

(PLATINTOJAMS 25% NUOLAIDOS)

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR RUSIJĄ

tarpininkaujant didžiausiai kompanijai Amerikos žemyne
J. KAMIENSKI - JANIQUE TRADING CO.

VYRIAUSIAS OFISAS:

TORONTO, Ont., Canada, 835 Queen St. W.

Tel.: EM 4-4025

SKYRIAI JAV:

NEW YORK CITY, N. Y., 306 E. 9th Street

Tel.: GR 3-3470

PITTSBURGH, PA., 2013 East Carson Street

Tel.: HU 1-5759

MINNEAPOLIS, MINN., 44 E. Hennepin Ave.

Tel.: FE 6-2330

BUFFALO, NEW YORK, 1162 Broadway

Tel.: FI 1272

NEWARK, NEW JERSEY, 102 — 16th Ave.

Tel.: BI 2-6816

PHILADELPHIA, PA., 725 W. Girard Ave.

Tel.: ST 7-1422

CLEVELAND, OHIO, 1029 Fairfield Ave.

Tel.: CH 1-5547

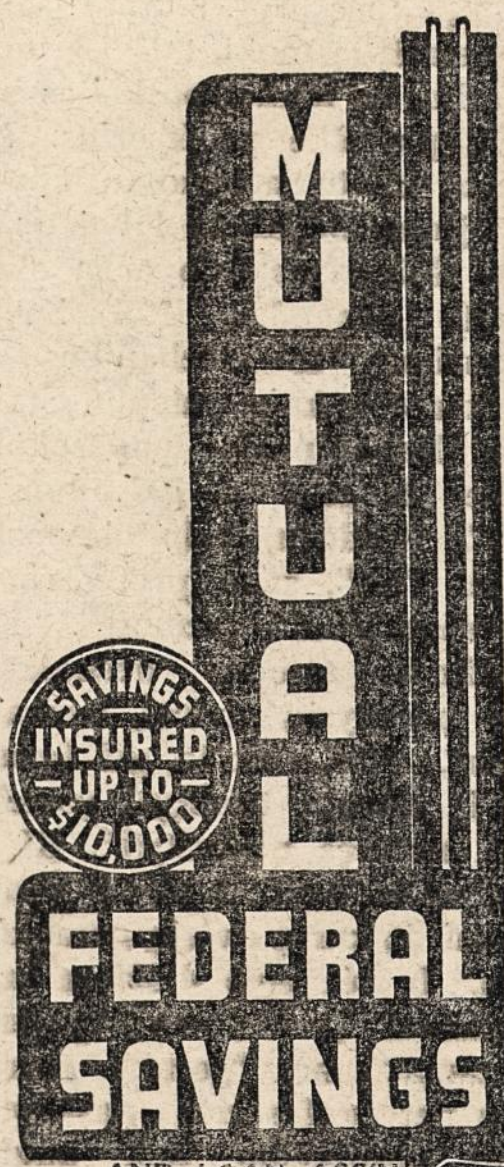
CHICAGO, ILLINOIS, 2314 W. Chicago Ave.

Tel.: BR 8-6780

ir dešimtyje kitų Kanados ir JAV miestų.

Visiška kiekvieno pasiūsto siuntinio garantija. Pristatome 2 savaitių bėgyje. Jūsų gimines Senajam Pasauli gaus siuntinius visai nemokamai.

DIDŽIAUSIA KOMPANIJA, NES GERIAUSIA!

MUTUAL FEDERAL SAVINGS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes ir savo taupytojams išmokėjo kiekvieną sutauptą dolerį
- Augštus dividendus išmokėjo visada be perstojo.
- Patrauksime jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

PRADĖKITE TAUPYTI ŠIANDIEN!

Chartered and Supervised by the United States Government.

2202 W. Cermak Rd., Chicago 8, Ill.

Phone VI 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

ISTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų. Trečiadieniais visai neatidaroma.

PROF. IGNAS KONČIUS

Š. m. liepos 31 d. prof. Ignas Končius sukanka lygiai 70 metų amžiaus. Šia proga norėčiau pateikti žinių žiupsnelį iš jo audringo gyvenimo, o taip pat atsiminimų iš studentavimo laikų Kauno, vėliau Vytauto Didžiojo, universitete.

Prof. Ignas Končius gimęs Žemaitijos širdyje, Telšių aps., Žarėnų valsč. 1886 m. liepos mėn. 31 d. Tėvas buvo ūkininkas ir iš pradžių leido mokytis būsimajį fizikos profesorių į Palangos progimnaziją, kurią I. Končius baigė 1903 m., šiaip taip paskutinius 2 metus versdamasis privatinėmis pamokomis. Vėliau įstojo į Liepojos gimnaziją. Čia jau pradėjo savo visuomeninę bei politinę veiklą, įsijungęs į slaptųjų lietuviškųjų kuopelių darbą. Pragyvenimą turėjo užsidirbti pats, nes tėvas neišgalėjo išlaikyti sūnaus. Liepojoje susipažino su savo būsimąja žmona, Marija Kentraite.

Baigęs gimnaziją galvojo studijuoti mediciną, bet pasirinko Matematikos-Fizikos fakultetą Petrapilio universitete. Petrapilyje tuo metu buvo iškūręs Igno brolis Petras ir šiek tiek pajėgė sušelpiti jaunąjį studentą. I. Končius ir Petrapilyje dalyvauja lietuviškoje veikloje, klausia prof. E. Volterio paskaitų ciklą „Litovsko-latviški drevnosti“ (Lietuvių-latvių senienos), lanko E. Volterio vedamą knygyną, kur susipažįsta su kalbininkais Balčikoniu ir Būga. Universitete I. Končius organizuoja „Kružok litvovedenija“ (Lietuvos kraštotyros raketis). Po neramumų, kilusių ryšium su L. Tolstojaus mirtimi, studentų fizikų skaičius nusmuko... iki vieno. Tas vienas studentas buvo I. Končius. Bet, žinoma, vienam vieninteliam studentui profesoriai paskaitų neskaitė.

1911 m. susirgo I. Končiaus tėvas ir tais pačiais metais mirė. Jaunajam studentui teko grįžti į tėviškę ir ūkininkauti. Laisvu laiku važinėjo po Žemaitiją ir darė kryžių bei koplyčių nuotraukas.

1913 m. I. Končius baigė universitetą ir pradėjo mokytojo darbą Palangoje, kur progimnazija jau virto gimnazija.

1914 m. vedė. Jau buvo išliepsnojęs Pirmasis Pasaulinis karas, ir vestuvinės vakarienės metu vokiečių karo laivas apšaudė Palangą. Tai buvo tartum ženklas, kad jaunavedžių gyvenimo kelias nebus rožėmis klotas.

Karo metu I. Končius su šeima gyveno Stavropolyje, o 1921 m. liepos mėn. grįžo į Lietuvą ir dar tais pačiais metais pradėjo skaityti fizikos paskaitas Dotnuvos ž. ū. Technikume.

Nuo 1926 m. I. Končius pradėjo skaityti eksperimentinės fizikos paskaitas Kauno Universitete ir Aukštuosiuose Karininkų Kursuose. Dėstydamas universitete, prof. I. Končius dirbo dar begalės kitų darbų: Zoologijos sodo įkūrimas

(kartu su prof. T. Ivanausku), muziejų steigimas (pvz. Tėviškės Muziejaus), fizikos terminų trimis kalbomis išleidimas ir kt. — tai vis darbai, atlikti prof. I. Končiaus iniciatyva. Be to, kartu su prof. K. Baršausku tyrė Lietuvos žemės radioaktyvumą.

„Atgavus“ Vilnių, 1939 m. profesorius I. Končius buvo paskirtas Vilniaus Universiteto Valdytojo pareigoms, kurias vėliau perdavė prof. M. Biržiškai.

1941 m. gegužės mėn. NKVD suėmė profesoriaus jauniausią sūnų Liudą. Ryšium su tuo suėmimu buvo tardomas ir profesorius, bet suimtas tik po savaitės. Iš kalėjimo išėjo karui prasidėjus. Vokiečių aviacija subombardavo kalėjimą, ir profesorius tik stebuklu liko gyvas.

1944 m. rudenį prasidėjo visiems žinomas bastymasis po Vokietiją ir Austriją, kol pagaliau profesorius atsidūrė J. A. V. Čia 1951 m. jis buvo išrinktas „Associate Member of American Institute of Physics“ ir 1954 m. „The Society of the Sigma X. 1 Sigma Pi; Sigma Physics Honor Society“ nariu.

Šiuo metu profesorius dirba Tufts University tyrimų laboratorijoje.

Dabar atsiminimų žiupsnelis iš mano asmeniškų susitikimų su prof. I. Končium. Mūsų kurse buvo keli visiškai „gryni“ matematikai, kurie į fiziką žiūrėjo, kaip į neišvengiamą blogį; jų kompanijai priklausiau ir aš. Jau seniai buvo išlaikyti matematikos dalykų egzaminai (pereinant iš III kurso į IV), minimumas buvo prašoktas, bet trūko „baubo“ — eksperimentinės fizikos. Nutariau, kad jau moku trejetui ir nuvykau iš Marijampolės į Kauną — mat, buvau vadinamas gastroliečius. Prieš piet laikiau skaičių teorijos egzaminą pas prof. Volką. Buvau pasiruošęs penketui, o gavau tris — kodėl — nežinau ir šiandien. „Na“, pagalvojau, „jei taip, tai po pietų bus katastrofa“. Prof. Končių pažinau tik iš matymo, o jis manęs, žinoma, niekad nebuvęs matęs, nes paskaitų nelankiau. O dar kolegos, jau turėję patyrimo, baugino, kad prof. Končius juokų nekrečia. Atėjo „sūdna“ valanda. Ištraukęs bilietą, nusiteikiau šiek tiek optimistiškiau: plokščias veidrodis, atmosferos elektra. Plokščias veidrodis — gyna geometrija, o jau pakalbėti apie perkūniją vis sugebėsiu. Pradedu. Žaibolaidį (tada dar šito termino nebuvo) vadinu, kaip įprasta Suvalkijoje, perkūnsargiu. „Tamsta, tur būt, marijampolietis?“ klausia profesorius. „Taip“. „Turiu pasakyti, kad suvalkiečiai nemoka nei pasidaryti gerų perkūnsargių, nei jų teisingai pavadinti. Ar mano terminas — žaibininkas — nėra geresnis?

Prof. Ignas Končius

Juk žaibininkas apsaugoja nuo žaibo, o ne nuo perkūnijos. Beje, kaip apsaugoti nuo perkūno trenksmo?“ „Reikia išsižioti, pone profesoriau“, atsakiau iš tikrųjų žaibo greitumu. „O koks būtų geriausias žaibininkas?“ „Metalinė dėžė arba bent metalinis tinklas, panašus į didelius slastus“. „Labai gerai! Duok tamsta knygutę!“ Mano didžiam nustebimui profesorius įrašė „labai gerai“. Ot tau ir skaičių teorija!

Po pusantros metų buvo dar baisiau. Jau buvau išlaikęs visus egzaminus, liko tik antroji fizikos dalis — vadinamas papildomas kursas — ir matematikos istorija, kurią nutariau laikyti pačią paskutinę. Ir vėl nebuvau lankęs fizikos paskaitų, neturėjau net užskaitos. Kolegos pranašavo fiasko. Įėjęs pasisveikinu su profesorium ir be bereikalingo varžymosi bei kuklumo pareiškiu, kad neturėjau galimybės lankyti paskaitų, nes gyvenu Marijampolėje, versdamasis pamokomis, o į Kauną tik atvažiuoju; tad net ir užskaitų neturiu, bet praktiškos darbus esu atlikęs (pas prof. Šliupą). „Jei tamsta šitą moki, tai visai nesvarbu, ar lankai paskaitas ar ne“, pareiškė profesorius. Šį kartą bilietų nebuvo, o klausinėjimas be bilietų labai dažnai išeina mokinio arba studento nenaudai. Kol buvo klausimai iš mechanikos — viskasėjo, kaip patepta. Stai ga: „Dabar prašau papasakoti apie tangens — galvanometrą“. Pradedu, kaip gimnazijoje. „Ne“, sako profesorius, „prašau išvesti formulę“. Išvedimas, atrodo, nesunkus, bet pasakysiu atvirai, neskaičiau... „Na, tiek to, gal tamsta iš tikrųjų teisingai pasielgei, nutaręs neskaityti“. Kiek atsimenu, buvo iš viso 5 klausimai, iš kurių dviejų nemokėjau. Ir vėl savo didžiam nustebimui gavau ne „patenkinamai“, bet „gerai“. Išdrišau net profesoriui pasakyti, kad nesisitėčiau tiek gauti. „Matai, tamsta“, tarė profesorius, „aš būčiau parašęs „labai gerai“, bet grynai formaliai negaliu to padaryti. Matau, kad tamsta įsigilini tik į tai, kas tamstai patinka. Visai teisingas nusistatymas, tik nevysada įvykdomas, nes vis dėlto

kartais reikia atlikti ir tai, kas neįdomu“. Tai buvo tėviškas pamokymas, kurio nepamiršau iki šiol.

Bet tais atvejais, kai studentas mėgindavo panaudoti „špargalką“ arba kuriuo nors kitu būdu „nusukti“, profesorius būdavo negailestingas. Žinau, kaip trečio kurso studentas, profesoriaus sučiuptas nusirašinėjant iš knygos, jau seniai išlaikęs visus egzaminus, vis negalėjo „persiristi“ per fiziką. Bene tik po dvejų metų profesorius Končius pagaliau susimylėjo ir praleido vargšą sukčių.

Čia negaliu nepadaryti vieno palyginimo. Patį paskutinįjį egzaminą — matematikos istorijos — laikiau pas patį poną dekaną, prof. Z. Žemaitį. Tai buvo 1930 m., t. y. metams praėjus po to, kai jau buvau išlaikęs visų 8 semestrų kursą. Mūsų kursui matematikos istorija buvo skaitoma tik vieną semestrą ir, jei būčiau išlaikęs anksčiau, tai viskas būtų buvę gerai. Bet vėliau tvarka pasikeitė, ir matematikos istorijos paskaitos buvo skaitomos 2 semestrus. Šituo faktų remdamasis, galingasis Matematikos-Fizikos fakulteto valdovas, dekanas Z. Žemaitis, nenorėjo leisti man laikyti šio paskutiniojo menkučio egzaminą, pareiškęs, kad jis, girdi, turįs atsiklausti Fakulteto Tarybos nuomonės. Tai buvo, žinoma, gryna nesąmonė, nes Fakulteto Tarybai visai nerūpėjo, kaip profesoriai sutvarko egzaminų reikalus. Štai čia išryškėjo, kad, kartais šiurkštoka ir kandus, prof. Končius buvo daug geresnis už išviršiniai labai malonų prof. Z. Žemaitį.

1938 m. vasarą buvo suruošti Kaune kursai matematikos-fizikos mokytojams. Paskaitas skaitė prof. Z. Žemaitis, Sezemanas, M. Kriščiūnas (dabartinis Profesorių Sąjungos Amerikoje pirmininkas), P. Katilius, K. Baršauskas ir I. Končius. Prof. Končius, nesigailėdamas, kaip paprastai, kandžių ir sąmojingų pastabų, visiškai „sudirbo“ naujasias vadinamą „reformuotą“ pradžios mokyklų ir gimnazijų programas, o ypač greitomis iškeptus, naujai dviasiai pritaikytus, vadovėlius. Atsimenu, kaip profesorius, atsinešęs keletą pradžios mokyklai skirtų gamtos mokslo vadovėlių, ironiškai šypsodamasis, perskaitė garsiai kelias ištraukas apie radio-aparatų ir kitų „mandrių“ prietaisų konstrukcijas. „Esu šioks toks fizikos profesorius“, tarė I. Končius, „bet neapsiimčiau atlikti visa tai, ką perša vadovėlio autorius. Norėčiau pamatyti, kaip pasijus pradžios mokyklos mokiniai! Nesuprantu, kam bus reikalinga gimnazija? Juk baigę naująją pradžios mokyklą bus tikrai vaikščiojančios enciklopedijos. Visa tai įvyksta dėl to, kad švietimo Ministerijoje tupi žmonės, neturintieji supratimo apie pedagogiką“. Visų akys nenoromis nukrypo

(Tęsinys 11-me psl.)

UNITED PRESS NAUJIENU Photo
Dorothy Wiemer, sekretorė, ir J. Waldo Ackerman, Valstybės gynėjo pav. neša skundo aktus prieš buvusį Illinois auditorių Hodge į Grand Jury kambarį.

LIEPOS MĖNESIO "UŽUOLANKA"

Neseniai pasirodė "Užuolankos" Nr. 4. Šis dailės, literatūros ir kultūros mėnesinis žurnalas, leidžiamas Nemuno leidyklos ir redaguojamas A. Vilainio - šidlausko, gyvuoja jau antri metai. Naujausiame, liepos mėn. numeryje randam A. Vilainio apžvalginį straipsnį apie neseniai Chicagojįvykusį Kultūros kongresą, V. Abramiko "Šaulių idėja nemari", J. Vaidelio "Viktoras Petravičius", S. Tamulaičio novelės "Šventoji santaika" ir Albino Valentino įdomaus pasikalbėjimo su vysk. M. Valančiaus vežiku tęsinius iš pereito numerio, P. Treigio praėjusios Dainų šventės apžvalgą ir daug smulkesnių kronikinių ir apžvalginių straipsnių.

Ir šis "Užuolankos" sąsiuvinys, kaip ir seniau išleistieji, yra gerame popieriuje ir labai gausiai iliustruotas. Nuotraukas iš Kultūros kongreso, Dainų šventės ir Moksleivių ansamblio darė mok. A. Gulbinskas. Kaina \$0.50. Galima gauti ir Naujienose.

Skaitykite "N-nas"

(Tęsinys iš 10-to psl.)

į švietimo Ministerijos atstovą Viduriniojo Mokslo Departamento direktorių, p. Vaitiekūną, atsilankiusį į prof. Končiaus paskaitą. Jis sėdėjo, apsimeddamas nieko negirdįs ir nematęs, nors — nežinau! — gal iš tikrųjų buvo nieku dėtas.

Paskutinį kartą teko susitikti su profesorium 1939 m. Nepraleidau progos priminti jam "perkūnsargius", iš kurių profesorius ir vėl nuoširdžiai pasijuokė. Sužinojęs, kad mokytojauju Linkuvoje, siuntė per mane labų dienų Linkuvos gimnazijos direktoriui Stepouni Vaitkevičiui (1941 m. išvežtas į Sibirą), su kuriuo, tur būt, buvo kartu studijavęs.

Nežinau, ar profesorius atsimena šių eilučių autorių, bet manau, kad galiu drįsti pasveikinti savo mokytoją jo 70 metų sukaktuvių proga ne tik savo, bet ir kitų jo buvusiųjų klausytojų vardu ir palinkėti jam ilgiausių ir našių metų!

A. Zužus

Prof. I. Končiaus raštų sąrašelis:

1) Meteorologijos vadovas, praktiškai pritaikytas lietuviui ūkininkui ir mokyklai.

2) "Palangos kraštas" — kartu su prof. Ruokiu. Smulkus žemės, augmenijos, etnografijos, istorijos ir t.t. išnagrinėjimas — stambi studija.

3) "Zemaičių kryžių ir koplytelių statistika" — 1914—1934 m. Atspausda iš "Soter" žurnalo.

4) Šapirografuotos "Fizikos paskaitos". Dėl įvairių kliūčių nesuspėtas išleisti seniai paruoštas Fizikos kursas iki šios dienos guli rankraštyje.

5) Daug surinktos etnografinės, labai vertingos, medžiagos liko Lietuvoje negatyvių forma.

6) Straipsniai laikraščiuose ir žurnaluose, pradedant "Vilniaus Žiniomis" iki Amerikos spaudos.

7) "Medžio drožiniai gimtajam kraštui prisiminti" — išleista Amerikoje.

Naujas tepalas ir tabletės teikia naujos vilties kenčiantiems nuo reumatizmo ir artrito

Chicago, Ill. (Specialus).

The Star Pharmacal kompanijos, Chicago, chemikas pagaminė naują tepalą ir tablečių. Ši nauja kombinacija, žinoma vardais AMERPOL RUB ir AMERPOL TABLET, pripažinta labiausiai efektyvia, malšinant skausmus, kuriuos paprastai sukelia reumatizmas ir artritas. Patariamasis sekantis paprastas vartojimo būdas: 1) Rub, užteptas ant skaudamos vietos, beveik momentališkai palengvina skausmus; 2) Amerpol tabletės, imamos po 2 su stiklu šilto vandens 3 kartus per dieną po valgio, teikia pastovesnę jų pačių skausmų palengvinimą ilgesniam laikui.

Ši nauja pasitvirtinusi kombinacija buvo išrasta paraudusiems; uždegimą turintiems, sariams gydyti, patinimui sumažinti ir nutirpusių raumenų skausmui numalšinti nuostabiai greit ir su nuostabiais rezultatais.

AMERPOL RUB — 79 c. ir AMERPOL TABLETS — \$1.50, abiejų vaistai kartu už \$2.29. Siūlomi vaistai jau parduodami ir, jei Jūsų vaistininkas jų neturi sandėlyje, tegu užsako savo urmo krautuvėje arba parašo adresu: Amerpol Associates, Chicago 22, Ill., ir mes išsiųsime, patys apmokėję persiuntimo išlaidas.

NELAUKITE — RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: Central 6-5208

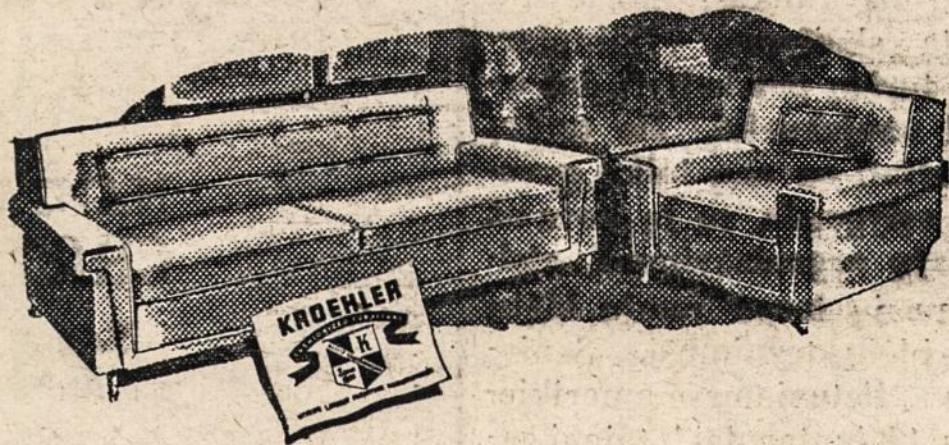
Generaliai Agentai Šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

BUDRIKO BALDŲ IŠPARDAVIMAS SUTAUPYKITE 30% IKI 70%

Nauji Gyvenamojo Kambario Setai, Miegamojo ir Valgomąjo Kambario Baldai, Dinettes, Kaurai, Gaziniai Pečiai, Skalbiamos Mašinos, Dulkių Valytuvai, Televizijos, Radios, Šaldytuvai, HI-FI Komb. Phonografai.

Proga sutapyti \$100 ir daugiau ant Sealy, Simmons, Pullman, Sleeprite Hide-a-Beds kiekvieno stiliaus ir spalvos.

\$199.00 2-jų gabalų parlor setas už	\$99
\$575 PULLMAN 2 gab. Sofa ir Kėdė	\$284
\$299 KROEHLER 2 gabalų setas	\$149
\$150 2 GABALŲ Sectional	\$74
7 dalių valgomo kambario setas, vertės \$245.00 už	\$135.00
5 dalių stalas ir kėdės, vertės \$55.00 už	\$37.00
7 dalių virtuvės stalas ir 6 kėdės, vertės \$99.00 už	\$59.00
Miegamo kambario setai 4 dalių, vertės \$210.00 už	\$129.00
Miegamo kambario setai 4 dalių, vertės \$425.00 už	\$245.00
Kilimai 100% vilnos 9x12 įvairių spalvų, vertės \$79.00 po	\$49.00
Porceliano pečiai, Tappan, Universal ir kiti, už \$79.00 ir aukščiau.	
9x12 linoleumai, įvairių spalvų, po	\$4.98
Šaldytuvai 8 kubiškų pėdų po	\$159.00 ir aukščiau
RCA Victor televizija už	\$98.00
17 colių televizijos po	\$98.00
21 colių televizijos po	\$119.00
21 col. televizijos, pačios geriausios, vertės \$398, už	\$225.00

Lengviausi Išmokėjimai

Tel.: CALUMET 5-7237

JOS. F. BUDRIK FURNITURE 3241 SO. HALSTED STREET

Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9:30
Atdara sekmadieniais 10-5.

Budriko Radio Valanda iš WHFC, 1450 kil. ketvirtadieniais 6-7 vakare.

MOVING **PERKRAUSTYMAS** **MOVING**
IS TOLI IR ARTI
Nauji dideli trokštai - Naujausi kraustymo įrankiai
Ilgų metų patyrimas - Pigus ir sėkmingas patarnavimas
JUOZAS NAUJOKAITIS
2022 W. 69th Chicago 36, Ill. Tel. Wblbrook 5-9209

LIETUVIŲ DĖMESIUI!
NEWARK'E ATIDARYTAS OFISAS
SIUNTINIAMS GABENTI Į SSSR
I UKRAINĄ, LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITUS KRASTUS.
Siunčiame maisto produktus, naujus ir dėvėtus drabužius, medžiagas, vaistus ir t. t.
SIUNTINIAI IŠSIUNČIAMI 48 VALANDŲ BĖGYJE.
— Siuntėjui išteikiamas pašto pakvitavimas apie išsiuntimą.
— Siuntiniai pristatomi gavėjui 7-8 savaitėlių bėgyje.
Siuntiniai, siunčiami oro paštu, pristatomi 7-10 dienų bėgyje.
Siuntėjas gauna asmenišką gavėjo pakvitavimą.
VISI SIUNTINIAI SIUNČIAMI SU JAU APMOKĖTU MUITU. IR PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS.
SIŪSKITE SIUNTINIUS GIMINIEČIAMS!
Ofisas atdaras kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 9 val. ryto ir 4 val. po pietų.
Reikalaukite katalogų. Rašykite rusiškai arba angliškai.
Netoli Pensilvanijos geležkelio stoties Newark'e.

PACKAGE EXPRESS CO.

314 MARKET ST.
NEWARK, N. J.
Mitchell 2-2452

"ŠLIUPTARNIAI" TREMTINIŲ TARPE

Leonas Abramavičius, (13b) Memmingen, Dorpatweg 2, Germany, vienam chicagiečiui rašo:

Gavau Jūsų du laiškus vieną po kito. Abu su mieliais priedais. Už kuponą, kurs Jums ten atsieina 13c., čia pašte gaudu pašto ženklų 40 pf. vertės.

Spaudos ryšulius gaunu vieną po kito geroje tvarkoje. Surūšiavęs ir perskaitęs, tuoj siunčiu į tarpą tų, kurie laukia dvasinio peno. O tokių buvo iki šiol ir jų skaičius didėja nuo to laiko, kai pradėjai reguliariai siuntinėti tokios įvairios ir įdomios spaudos. Tarp įvairių žurnalų pastaruoju laiku Jūsų siuntose radau "Motery Dirvą", "Vytį", "Ateitį", "Kari", "Sėją". Taip gi besanti knygelė kun. kan. Antanas Petrakis. Kai randu ką tinkamo jaunimui, arba koki muzikalį dalykėlį, tai perduodu Vargo Mokyklos vedėjui.

Prieš keletą dienų gavau "Šliuptynius". Nepaėjo nė keturios dienos ir buvo baigta su jais. Asmeniškai tas veiklas man patiko. Dabar turiu pusėtiną vaizdą tų gyvenimo sąlygų, kuriose kūrėsi pirmųjų, caro laikų, mūsų tautos iš-eiviai. Dr. Al. Margerio parašytų knygų jau buvau skaitęs. Esu gavęs perskaityti jo veikalus "Širdies Rūmai", "Chicagos Šešėliai" ir "Saulės Rūstybė". Tie visi veikalai tokie gyvenimiški. Be to, labai suprantami. Prieinami ir mokyklų nelankiusiems darbininkams. Dabar "šliuptynius" skaito vienas iš kaimynų. Kai tas baigs, eis toliau. Jie pateks į visų tų rankas, kurie tik mėgsta skaitymą. "Šliuptynius" turėtų perskaityti dabartiniai naujakuriai. Jie turėtų susipažinti su anų laikų gyvenimo sąlygomis, su jų kova už būvį, jų organizavimusi, atsiradimu jų tarpe naujų idėjų ir tų idėjų trynimusi. Seniesiems Lietuviams amerikiečiams "šliuptyniai" taipgi gali būti įdomūs, nes nevisi vienodose gyvenimo sąlygose gyveno, nevisi pastebėjo, kas tasyk buvo veikama, kokiomis idėjomis gyventa. Nevisi lygiai atmena praeitį. O atsiminkim, kad "iš praeities tavo sūnūs

LALIO ŽODYNAS

yra standartinis Amerikos lietuvių žodynas. Geresnio anglietuvių kalbų žodyno nėra. Nenumatoma, kad naujas žodynas greitu laiku būtų spausdinamas. Todėl siūlome dabar įsigyti šį stipriai įrištą 1256 puslapių angliškai-lietuvišką ir lietuviškai-anglišką žodyną. Kaina—\$14.00. Žodynas Jums bus išsiųstas, jei pasiūsite \$14.000 čekį ar Money Orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street,
Chicago 8, Illinois

12 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JULY 28, 1956

sau stiprybės semia". Praeitį gali ir turi pamokyti, kaip dabar išvengti klaidų.

Jau prieš porą metų gavau "Angliakasių Atsiminimus", parašytus Frank Lavinsko ir A. J. Banišausko. Gražiai išleista ir suprantama kalba parašyta. Tai irgi darbininkiška knyga. Aprašoma kova už būvį ir už savo lietuvišką išlikimą. Tą veikalą skaičiau su nepaprastu įdomumu. Sunku būdavo dėl bet kokios priežasties atidėti į šalį, kad vėliau grįžus atgal prie jos. Panašiai tuo veikalą buvo suįdominti ir kiti mano artimieji.

Per paskutiniuosius du mėnesius iš Memingeno išemigraavo į JAV keturios šeimos iš 16 žmonių. Keletas šeimų ir pavienių yra pasiruošę išvykti ir jau baigia savo dokumentus tvarkyti. Lapkričio mėnesio pabaigoje turėjo išvykti du viengungiai. Viena gausi šeima iš 6 asmenų, atlikusi visus formalumus, buvo staiga sulaikyta dėl biaraus kerštingo skundo. Jos likimas šiuo tarpu nėra žinomas. Visos stovyklos lietuviai pasibaurėjo šlykščiu skundu dėl kurio varginga šeima buvo sulaikyta. Tikimės, kad panašių judosysčių daugiau nebus mūsų tarpe.

Tai tokios naujienos mūsų pilkame gyvenime. Jau artinasi Kalėdos ir Naujieji Metai. Gal tos šventės atneš kokių nors įvairumų ir gerumų nuobodžioje kasdienybėje.

Galop dėkoju už malonius laiškus, priedus ir spaudą. Dėkoju kartu su mamyte, taipgi vardu visų spaudos mėgėjų.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE JŲSU
INSULIACIJOS
PROBLEMAS

Dabar yra laikas
įrengti savo namą
žiemei.

Mes turime išdirbtą
reputaciją pilno pasi-
rinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams
materialų

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SOUTH HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN, - TURĖSI RYTOJ!

TAIGI PRADĖK TAUPYTI ŠIOJE LIETUVIŠKOJE ĮSTAIGOJE.
Kiekvieno taupytojo indėliai yra apdrausti iki \$10,000.00.

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N.

4071 Archer Ave. Tel.: Lafayette 3-8248

(į vakarus nuo California Avenue)

CHARLES ZEKAS, Secretary

OFISO VALANDOS:

Pirmad., Antradi., Penktadi. ir Šeštadienį 9:00 ryte iki 4:30 val. po pietų.
Trečiadi. 9:00 ryte iki 12 val. dieną. Ketvirt. 9:30 ryte iki 8:00 val. vak.

T. KUCZEWSKI & CO. naujoje vietoje

4102 ARCHER AVENUE

Tel.: FRontier 6-6399

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Siunčiame dėvėtus ir naujus drabužius, medžiagas, vaistus ir maisto produktus. Senus ir naujus daiktus priimame ofise. Galima siųsti ir paštu.

Visi siuntiniai siunčiami su jau apmokėtu muitu, ir pristatymas garantuojamas.

REIKALAUKITE KATALOGŲ.

Taip pat siunčiame daiktus užsakomus Anglijoje.

Siuntiniai pristatomi gavėjui 5—6 savaitių bėgyje.

Ofisas atdaras: Nuo pirmadi. iki šeštadi., nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak.

Naujas arba Vartotas Automobilis

GALIMA NUPIRKTI BE PINIGŲ

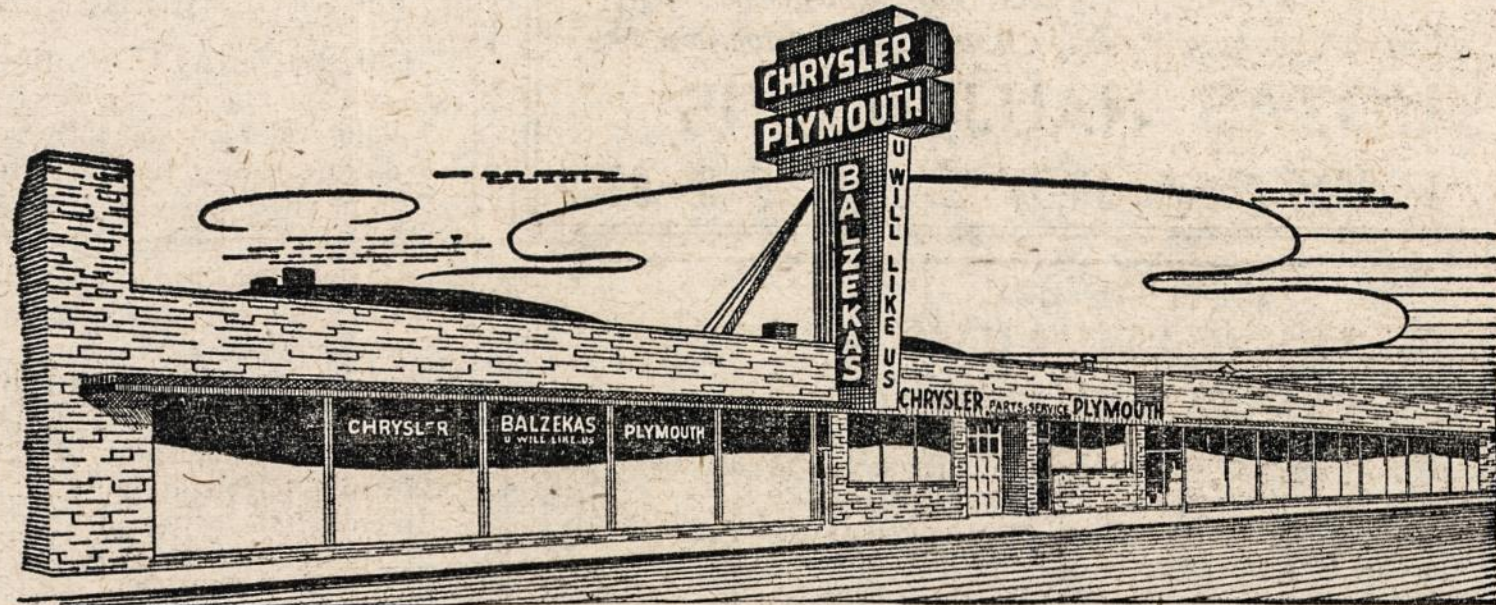
NAUJAS 1956
CHRYSLER

\$2495

NAUJAS 1956
PLYMOUTH

\$1495

Daugybė garantuotų visų išdirbysčių vartotų automobilių už labai atpigintas kainas

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

CHRYSLER - PLYMOUTH DISTRIBUTOR

4030 ARCHER AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS

Telef. VIRginia 7-1515